

X620.39
P82

**ЦЕНТР ПРАВОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ**

Серія: "Правовий всеобуч населення"

Рубач Л.

**Громадянство:
набуття та припинення**

Київ-2006

УДК 342.717
ББК 67.400.7
Р 82

Автор: Рубач Л., Мілорава М., Коцюба В.

Громадянство: набуття та припинення / Рубач Л., Мілорава М., Коцюба В. – К.:
Видавець Фурса С.Я., 2006. – 68 с.

ISBN 966-8721-25-X (серії)
ISBN 966-8721-52-7

Брошура присвячена правовим аспектам набуття й припинення громадянства України, яке досліджується через призму існуючих і чинних нормативних і підзаконних актів. Розглянуто також низку теоретичних аспектів категорії громадянства в обох її розуміннях (міжнародному і внутрішньодержавному). З практичної точки зору роз'яснено поетапні кроки особи, яка бажає набути чи, навпаки, позбавитись громадянства України.

Рекомендовано широкому колу осіб, які цікавляться та/або вивчають різні аспекти громадянства України.

ISBN 966-8721-25-X (серії)
ISBN 966-8721-52-7

УДК 342.717
ББК 67.400.7

Передмова.....	2
Глосарій	2
Загальнотеоретичні аспекти громадянства.....	3
Джерела інституту громадянства в Україні.....	5
Набуття громадянства України.....	8
Припинення громадянства України.....	27
Державні органи, які беруть участь у вирішенні питань громадянства і їх повноваження.....	31
Оскарження рішень з питань громадянства, дій чи бездіяльності органів державної влади, посадових і службових осіб.....	40
Список використаних джерел	41
Додатки	41
Додаток № 1. Заява-анкета на отримання свідоцтва про належність до громадянства України.....	41
Додаток № 2. Заява про встановлення факту постійного проживання на території України.....	43
Додаток № 3. Адміністративний позов про скасування рішення про повернення документів.....	47
Додаток № 4. Заява про встановлення факту батьківства.....	49
Додаток № 5. Процедура отримання права на постійне проживання у Сполучених Штатах Америки особами, що одружені з американськими громадянами.....	50
Додаток № 6. Європейська конвенція про громадянство.....	56
Додаток № 7. ЗАКОН УКРАЇНИ. Про ратифікацію Європейської конвенції про громадянство.....	68

ПЕРЕДМОВА

Громадянство є надзвичайно важливим аспектом життя людини, оскільки воно визначає її правове становище у світі. Часто особи розуміють цю категорію як певні зобов'язання держави свого громадянства перед ними, не усвідомлюючи наявності певних обов'язків зі свого боку; інші ж, навпаки, вважають, що громадянство є тягарем, що несе за собою необхідність виконання низки обов'язків. Насправді ж важливим є усвідомлення того, що, будучи громадянином тієї чи іншої держави, особа, як і держава її громадянства, несуть щодо одна одної низку взаємних обов'язків та користуються багатьма правами.

Питанням громадянства у правовій літературі присвячено чимало праць. Ця тематика часто досліджується як теоретиками права, так і практиками, як вченими-міжнародниками, які розглядають громадянство як категорію міжнародного права, так і вченими-конституціоналістами, які вбачають у громадянстві інститут конституційного (внутрішньодержавного) права.

Ця праця присвячена правовим аспектам набуття й припинення громадянства України, яке досліджується через призму існуючих і чинних нормативних і підзаконних актів. Розглянуто також низку теоретичних аспектів категорії громадянства в обох її розуміннях (міжнародному і внутрішньодержавному). З практичної точки зору роз'яснено поетапні кроки особи, яка бажає набутти чи, навпаки, позбавитись громадянства України.

Брошура буде корисною вищезазначеним особам, а також студентам, викладачам і юристам-практикам. Вона є актуальною для розвитку юридичної науки в цілому і практичною для осіб, що цікавляться різними аспектами громадянства України.

ГЛОСАРІЙ

Громадянство – постійний правовий зв'язок між суверенною державою і громадянином, заснований на наявності їх взаємних прав і обов'язків.

Набуття громадянства – способи, визначені національним законодавством держав, завдяки яким стає можливим отримання громадянства цієї країни особами, які на даному етапі не є її громадянами.

Припинення громадянства – це втрата або вихід з громадянства певної держави на ініціативу рішення компетентних державних органів.

Іноземець – особа, яка перебуває на території держави, громадянином якої вона не є, будучи при цьому громадянином чи підданим іншої держави.

Апатрид – особа, яка не має громадянства жодної держави.

Біпатрид – особа, яка перебуває в громадянстві більш як однієї держави.

Біженець – особа, яка покинула свою державу через негативні для неї там події (дискримінація, переслідування, зовнішня агресія тощо).

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ГРОМАДЯНСТВА

Поняття громадянства слід розглядати у двох аспектах – з точки зору конституційного (тобто, галузі внутрішньодержавного права) та міжнародного права. При цьому потрібно пам'ятати, що цей термін зазнав певної еволюції протягом розвитку юридичних наук. Довгі століття громадянство розглядалось як відносини залежності індивіда від держави, належність людини до тієї чи іншої держави чи будь-яке інше подібне розуміння, з якого випливало верховенство і домінування держави над особою, надання їй великого обсягу прав щодо своїх громадян, а останнім – відповідно неабияку кількість обов'язків. Велика французька революція дала певний поштовх до зміни розуміння поняття „громадянство”, але фактично тільки у ХХ ст. його почали розуміти як правовий зв'язок держави і громадянина; заснований на наявності у них взаємних прав і обов'язків. Що ж до різного розуміння „громадянства” з точки зору конституційного і міжнародного права, то тут вчені дотримуються різних (а іноді й протилежних) думок, надаючи переважне значення в розвитку цього інституту то державному, то міжнародному праву.

Наприклад, В. М. Шаповал пише: „У сфері міжнародно-правових відносин прийнято вживати термін „державна належність”, який означає, що між особою і державою існує юридичний зв'язок особливого характеру, але при цьому особа може і не бути громадянином. Особа, пов'язана з державою належністю, політично підвладна відповідній державі і має право на міжнародно-правовий захист з її боку. Але якщо ця особа не є громадянином, держава не зобов'язана гарантувати їй права і свободи у повному обсязі. Поняття державної належності є ширшим за громадянство. Законодавство може визначати різні рівні такої належності, віднесені до різних категорій населення.... Хоч у теорії терміни „громадянство” і „державна належність” розрізняють не завжди. У будь-якому випадку зміст цих термінів пов'язаний з юридично встановленими правами й обов'язками, з певним співвідношенням між особою і державою, яке у конкретних випадках може бути різним. Водночас треба підкреслити, що для визначення самого сенсу громадянства важливим є не тільки сполучення прав і обов'язків особи і держави, а й наявність у особи (громадянина) окремих, конкретних прав, якими є політичні права і передовсім виборче право. Останнє довгий час взагалі розглядалось як своєрідна ознака наявності стану громадянства” [1, с. 103]. Це є досить типова точка зору вченого-конституціоналіста на поняття громадянства. Вчені-міжнародники ж притримуються дещо іншої точки зору, хоча в цілому погоджуються, що власне термін „громадянин” є інститутом внутрішньодержавного права. „У міжнародному праві використовують поняття „людина” [2, с. 159], – пише М. Ю. Черкес. Крім того, тривалий час у науці міжнародного права поряд із поняттям „громадянство” вживався термін „підданство”. Пізніше підданство почало розумітися як інститут держави із монархічною формою правління, при якому особа (громадянин) мала лише обов'язки щодо своєї держави, майже не володіючи при цьому правами. Проте у сучасних (особливо європейських) монархіях підданство майже не відрізняється від громадянства за своїм юридичним значенням, а лише відзначає монархічну форму правління.

Радянська доктрина негативно ставилася до розуміння громадянства як міжнародно-правового інституту, оскільки вважалось, що втручання міжнародного права в цю сферу діяльності держави є порушенням її державного суверенітету [2, с. 159]. Але, звичайно, така точка зору має яскраве ідеологічне забарвлення, оскільки не можна заперечувати важ-

ливість ані конституційного права, ані міжнародного у розвитку інституту громадянства. Деякі вчені навіть вважають, що саме „міжнародне право домоглося суттєвого наближення до рівності громадянина і держави в правовідносинах громадянства” [3, с. 165].

Громадянство є засобом інституціоналізації принципів взаємовідносин держави і особи [1, с. 102]. При цьому воно не має обмеження в часі й просторі, тобто правовий зв'язок громадянина із державою є сталим і зберігається, де б громадянин не знаходився у даний період часу із збереженням його взаємних прав і обов'язків із державою. Зрозуміло, що під час перебування особи за кордоном не всі його права і обов'язки можуть фактично реалізуватися, але це не означає їх втрати. І навпаки – деяких прав і обов'язків особа набуває саме при виїзді за кордон.

Крім громадянства, може існувати стан безгромадянства (апатриди) і подвійного чи множинного громадянства (біпатриди). Слід сказати, що, взагалі, обидва стани не підтримуються міжнародним правом. Існує ряд міжнародних, регіональних, партикулярних та двосторонніх договорів, спрямованих на надання правового статусу таким особам і покращення їх міжнародно-правового становища. Зокрема, це Конвенція про статус апатридів (1954 р.), Конвенція про скорочення випадків безгромадянства (1961 р.), Конвенція про подвійне громадянство Ліги арабських держав (1954 р.), Європейська конвенція про скорочення випадків багатогромадянства і військовий обов'язок у таких випадках (1963 р.) та ін. На сьогодні не так багато держав світу визнають правові наслідки подвійного громадянства, зокрема в ст. 4 Конституції України зазначено: „В Україні існує єдине громадянство” [4].

Ще одним поняттям інституту громадянства є поняття „іноземець”. Це особа, яка перебуває на території держави, громадянином якої вона не є. Нею може бути іноземний громадянин, біпатрид (громадянин більш ніж однієї іноземної держави) і апатрид. Більшість розвинених держав світу пішли шляхом надання іноземцям національного режиму, тобто режиму, при якому іноземці користуються тими самими правами, що й громадяни даної держави (крім політичних, зокрема, не володіють ані активним, ані пасивним виборчим правом). Іноді іноземцям (на підставі взаємності) може надаватись режим найбільшого сприяння, при якому передбачається надання іноземцям певних пільг і привілеїв, не менших за ті, якими користуються іноземні громадяни найбільш дружньої держави або (на підставі закону чи міжнародної угоди) спеціальний режим, при якому іноземцю надаються інші права і обов'язки, аніж передбачені для власних громадян чи іноземця при режимі найбільшого сприяння. Законодавство України встановлює надання національного режиму іноземцям, крім випадків, визначених законом.

Інститут громадянства знає також такі категорії осіб, як біженці, вимушені переселенці, переміщені особи, трудівники-мігранти. Їхній правовий статус визначається рядом угод і національних правових актів.

ДЖЕРЕЛА ІНСТИТУТУ ГРОМАДЯНСТВА В УКРАЇНІ

Основним джерелом тут, як і в інших інститутах і галузях права України, є Основний Закон – Конституція України від 28 червня 1996 р. Також відповідно до її норми, вміщеної у ст. 9; „чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України” [4]. Отже, міжнародні угоди, що регулюють питання громадянства, учасницею яких є Україна як незалежна держава або як правонаступниця УРСР та СРСР, також є джерелами інституту громадянства в Україні. Важливе місце серед джерел посідають закони України, зокрема Закон України „Про громадянство України” від 18 січня 2001 р. із змінами, внесеними згідно із законами від 5 квітня 2005 р. і 16 червня 2005 р., й інші закони і підзаконні акти, які регулюють матеріальні і процесуальні питання, пов'язані із громадянством України.

Конституція України. Питанням громадянства прямо присвячені три норми Основного Закону України. Це вже згадана ст. 4, а також статті 25 і 26. Стаття 4 фіксує положення про те, що в Україні існує єдине громадянство. При цьому не досить коректним є поширене розуміння цієї норми як такої, що забороняє або не визнає подвійне громадянство. Воно є об'єктивним станом, який виникає внаслідок колізії законодавств або свідомих вчинків особи, направлених на здобуття такого стану, а не правовою фікцією. Тому держава не може не визнавати подвійного громадянства, але може (і найчастіше так воно і є) не визнавати тих правових наслідків, які воно породжує. Саме таким є коректне тлумачення норми, вміщеної у ст. 4 Конституції України. В тій же статті зазначено, що „Підстави набуття й припинення громадянства визначаються законом”. Мається на увазі, насамперед Закон України „Про громадянство України” від 8 жовтня 1991 р. (набрав чинності 13 листопада 1991 р.) із змінами, внесеними Законом України від 16 квітня 1997 р., який пізніше був замінений чинним Законом України „Про громадянство України” від 18 січня 2001 р. із наступними змінами.

Частина 1 ст. 25 Конституції України закріплює положення про те, що „громадянин України не може бути позбавлений громадянства і права змінити громадянство”, що позбавляє будь-які державні органи України чинити свавільні дії щодо позбавлення особи громадянства України. Але при цьому законодавство України передбачає втрату громадянства через підстави, вміщені в ст. 19 Закону України „Про громадянство України”, що буде розглянуто нижче.

Традиційними інститутами міжнародного права, нерозривно пов'язаними з питаннями громадянства, є надання притулку та екстрадиція. На підставі ч. 2 ст. 25 Конституції України, громадянин України не може бути виданий іноземній державі, а ч. 2 ст. 26 передбачено, що у порядку, встановленому законом, Україна може надати притулок іноземцям та особам без громадянства.

Частиною 3 ст. 25 Конституції України передбачається гарантія піклування та захисту громадян України, що перебувають за її межами, що підтверджує неперервність правового зв'язку між державою та її громадянами. Ще одним підтвердженням цього може бути ст. 12 – „Україна дбає про задоволення національно-культурних і мовних потреб українців, які проживають за межами держави”. Хоча дану норму можна тлумачити й ширше, розуміючи під „українцями” не лише громадян України, а й етнічних українців чи українців за походженням.

Норма ч. 1 ст. 26 Конституції України, хоч і прямо про це не зазначаючи, надає іноземцям та особам без громадянства національний режим, за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України. Такими винятками можуть, зокрема, бути право обирати і бути обраними в органи державної влади, служити у Збройних Силах, володіти певними об'єктами права власності тощо [4].

Міжнародні договори. Джерелами тут певною мірою виступають Статут Організації Об'єднаних Націй, Гаазька конвенція про деякі питання, що стосуються колізії законів про громадянство, Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Європейська конвенція про громадянство, Конвенція про права дитини, Конвенція про скорочення випадків безгромадянства, Конвенція про статус апатридів, Конвенція про громадянство заміжньої жінки та ін.

Заколи України. Як вже зазначалося, основним джерелом тут є Закон України „Про громадянство України”. Закон має таку структуру:

Розділ I. Загальні положення (статті 1–5);

Розділ II. Набуття громадянства України (статті 6–16);

Розділ III. Припинення громадянства України та скасування рішень про набуття громадянства України (статті 17–21);

Розділ IV. Повноваження державних органів, які беруть участь у вирішенні питань громадянства (статті 22–25);

Розділ V. Оскарження рішень з питань громадянства, дій чи бездіяльності органів державної влади, посадових і службових осіб (статті 26–29);

Розділ VI. Прикінцеві положення (пункти 1-4).

Отже, Закон визначає правовий зміст громадянства України, підстави і порядок його набуття і припинення, повноваження відповідних органів державної влади і порядок оскарження їх дій.

Відповідно до ст. 2 Закону громадянство України ґрунтується на таких принципах:

- єдиного громадянства – громадянства держави Україна, що виключає можливість існування громадянства адміністративно-територіальних одиниць України. Якщо громадянин України набув громадянство (підданство) іншої держави або держав, то у правових відносинах з Україною він визнається лише громадянином України. Якщо іноземець набув громадянство України, то у правових відносинах з Україною він визнається лише громадянином України;

- запобігання виникненню випадків безгромадянства;

- неможливості позбавлення громадянина України громадянства України;

- визнання права громадянина України на зміну громадянства;

- неможливості автоматичного набуття громадянства України іноземцем чи особою без громадянства внаслідок укладення шлюбу з громадянином України або набуття громадянства України його дружиною (чоловіком) та автоматичного припинення громадянства України одним з подружжя внаслідок припинення шлюбу або припинення громадянства України другим з подружжя;

- рівності перед законом громадян України незалежно від підстав, порядку і моменту набуття ними громадянства України;

- збереження громадянства України незалежно від місця проживання громадянина України.

Згідно зі ст. 3 громадянами України визнаються:

- усі громадяни колишнього СРСР, які на момент проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.) постійно проживали на території України (ці особи визнаються громадянами України з 24 серпня 1991 р.);

- особи, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних чи інших ознак, які на момент набрання чинності Законом України «Про громадянство України» (13 листопада 1991 р.) проживали в Україні і не були громадянами інших держав (ці особи визнаються громадянами України з 13 листопада 1991 р.);

- особи, які прибули в Україну на постійне проживання після листопада 1991 року і яким у паспорті громадянина колишнього СРСР зразка 1974 року органами внутрішніх справ України внесено запис «громадянин України», та діти таких осіб, які прибули разом із батьками в Україну і на момент прибуття в Україну не досягли повноліття, якщо зазначені особи подали заяви про оформлення належності до громадянства України (ці особи визнаються громадянами України з моменту внесення відмітки про громадянство України);

- особи, які набули громадянство України відповідно до законів України та міжнародних договорів України.

Старим Законом України „Про громадянство України” лише два документи визнавались такими, що підтверджують громадянство України – паспорт і свідоцтво про народження. Статтею 5 нового Закону такими визнаються аж десять документів:

- паспорт громадянина України;
- свідоцтво про належність до громадянства України;
- паспорт громадянина України для виїзду за кордон;
- тимчасове посвідчення громадянина України;
- проїзний документ дитини;
- дипломатичний паспорт;
- службовий паспорт;
- посвідчення особи моряка;
- посвідчення члена екіпажу;
- посвідчення особи на повернення в Україну[5].

Важливими законами, що регулюють інститут громадянства в Україні є також Закони України „Про правовий статус іноземців” та „Про біженців”.

Підзаконні нормативні акти. Серед інших в цій категорії джерел можна назвати Указ Президента України „Питання організації виконання Закону України „Про громадянство України” від 27 березня 2001 р., Положення про Комісію при Президенті України з питань громадянства, затверджене Указом Президента України від 27 березня 2001 р., Порядок провадження за заявами і поданнями з питань громадянства України та виконання прийнятих рішень, затверджений Указом Президента України від 27 березня 2001 р.

НАБУТТЯ ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ

Питанням набуття громадянства України присвячено розділ II Закону України „Про громадянство України”.

Стаття 6 визначає умови, за яких особа може бути громадянином України.

1. За народженням. Набуття громадянства за народженням називається філіація (від лат. *filius* – син). Воно може відбутися у двох формах: за правом крові (*jus sanguinis*) – громадянство дитини визначається за громадянством батьків, незалежно від місця її народження, або за правом ґрунту (*jus soli*) – громадянство дитини визначається місцем її народження, незалежно від громадянства батьків. В Україні превалює право крові і лише в деяких випадках допускається застосування права ґрунту. Стаття 7 детально регламентує набуття громадянства України за народженням, зокрема, вказуючи, що, особа, батьки або один з батьків якої на момент її народження були громадянами України, є громадянином України. Також особа, народжена на території України є її громадянином, якщо вона народжена від іноземців (апатридів чи іноземця й апатриду), які на законних підставах проживають на території України, і не набула за народженням громадянства жодного з батьків; якщо одному з її батьків надано статус біженця чи притулок в Україні, і не набула за народженням громадянства жодного з батьків або набула за народженням громадянства того з батьків, якому надано статус біженця чи притулок в Україні. Громадянином України є й особа, народжена за межами території України від апатридів, що постійно й на законних підставах проживають в Україні, і не набула за народженням громадянства іншої держави. В цій же статті вміщено норму про те, що знайда (тобто новонароджена дитина, знайдена на території України, обоє з батьків якої невідомі) є громадянином України. Ця норма відповідає нормі, вміщеній в ст. 2 Конвенції „Про скорочення випадків безгромадянства”.

2. За територіальним походженням. Набуття громадянства України за територіальним походженням регулюється нормами ст. 8 Закону України „Про громадянство України”:

- Особа, яка сама чи хоча б один з її батьків, дід чи баба, рідні (повнорідні та неповнорідні) брат чи сестра, син чи дочка, онук чи онука народилися або постійно проживали до 24 серпня 1991 р. на території, яка стала територією України відповідно до Закону України «Про правонаступництво України», або яка сама чи хоча б один з її батьків, дід чи баба, рідні (повнорідні та неповнорідні) брат чи сестра народилися або постійно проживали на інших територіях, що входили на момент їх народження або під час їх постійного проживання до складу Української Народної Республіки, Західноукраїнської Народної Республіки, Української Держави, Української Соціалістичної Радянської Республіки, Закарпатської України, Української Радянської Соціалістичної Республіки (УРСР), і є особою без громадянства або іноземцем, який подав зобов'язання припинити іноземне громадянство, та подала заяву про набуття громадянства України, а також її неповнолітні діти реєструються громадянами України. Іноземці, які є громадянами (підданими) кількох держав, подають зобов'язання припинити громадянство всіх цих держав. Іноземці, яким надано статус біженця в Україні чи притулок в Україні, замість зобов'язання припинити іноземне громадянство подають декларацію про відмову особи, якій надано статус біженця в Україні чи притулок в Україні, від іноземного громадянства¹.

¹ Приклад заяви про встановлення факту постійного проживання на території України див. у додатку №2.

- Дитина, яка народилася чи постійно проживала на території УРСР (або хоча б один з її батьків, дід чи баба народилися чи постійно проживали на територіях, зазначених у частині першій цієї статті) і є особою без громадянства або іноземцем, щодо якого подано зобов'язання припинити іноземне громадянство, реєструється громадянином України за заявою одного з батьків або опікуна чи піклувальника.

- Дитина, яка народилася на території України після 24 серпня 1991 р. і не набула за народженням громадянство України та є особою без громадянства або іноземцем, щодо якого подано зобов'язання припинити іноземне громадянство, реєструється громадянином України за клопотанням одного з її законних представників.

- Іноземці, зазначені в частинах першій – третій цієї статті, які подали зобов'язання припинити іноземне громадянство, повинні подати документ про це, виданий уповноваженим органом відповідної держави, до уповноваженого органу України протягом двох років з моменту реєстрації їх громадянства України. Якщо іноземці, маючи всі передбачені законодавством цієї держави підстави для отримання такого документа, з незалежних від них причин не можуть отримати його, вони подають декларацію про відмову від іноземного громадянства.

- Подання зобов'язання припинити іноземне громадянство не вимагається від іноземців, які є громадянами (підданими) держав, законодавство яких передбачає автоматичне припинення особами громадянства (підданства) цих держав одночасно з набуттям громадянства іншої держави, або якщо міжнародні договори України з іншими державами, громадянами яких є іноземці, передбачають припинення особами громадянства цих держав одночасно з набуттям громадянства України, а також від осіб, яким надано статус біженця в Україні чи притулок в Україні, та осіб без громадянства.

Зазначені особи мають повернути свій старий паспорт відповідним органам іноземної держави, крім випадків, коли особи надано статус біженця в Україні чи притулок.

3. Внаслідок прийняття до громадянства (натуралізація). Кожна держава встановлює власні критерії, за умови додержання яких особу може бути прийнято до громадянства даної держави. Якщо особа клопоче про отримання громадянства України, воно може бути надане їй за дотримання умов, передбачених ст. 9 Закону України „Про громадянство України”. Зокрема, це – визнання й дотримання Конституції і законів України; відсутність іншого громадянства, підтверджене поданням документів, передбачених п. 2 ч. 2 ст. 9; безперервне проживання на законних підставах на території України протягом останніх п'яти років, а для апатридів, біженців та осіб, які отримали право притулку в Україні, – три роки; отримання дозволу на імміграцію; володіння державною мовою (тобто, відповідно до ч. 1 ст. 10 Конституції України, – українською) або її розуміння в обсязі, достатньому для спілкування (ця умова не поширюється на осіб, які мають певні фізичні вади – сліпих, німих, глухих); наявність законних джерел існування, що не стосується біженців та осіб, яким надано право притулку в Україні. Спрощений порядок прийняття до громадянства України надається особам, які мають значні заслуги перед Україною або прийняття яких до громадянства становить державний інтерес для України. Якщо особа клопоче про надання громадянства України і дитині, законним представником якої вона є, то вона має подати лише докази відсутності іншого громадянства дитини, а решта вимог до такої дитини не застосовується.

Частиною 5 ст. 9 визначено підстави відмови у наданні громадянства України, які є загальноприйнятими у практиці багатьох держав. Україна відмовляє у своєму громадянстві

особам, які вчинили злочин проти людства чи здійснювали геноцид; які засуджені в Україні до позбавлення волі за вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину (до погашення або зняття судимості); які вчинили на території іншої держави діяння, яке визнано законодавством України тяжким або особливо тяжким злочином.

4. Внаслідок поновлення у громадянстві (реінтеграція). Особа, яка припинила громадянство України, є особою без громадянства і подала заяву про поновлення у громадянстві України, реєструється громадянином України незалежно від того, проживає вона постійно в Україні чи за кордоном, за відсутності обставин, передбачених ч. 5 ст. 9 Закону України „Про громадянство України”. Особа, яка після припинення громадянства України набула іноземне громадянство (підданство) або іноземні громадянства (підданства), повернулася в Україну на постійне проживання і подала заяву про поновлення у громадянстві України та зобов’язання припинити іноземне громадянство, за відсутності підстав, передбачених ч. 5 ст. 9 цього Закону, реєструється громадянином України. Іноземець, який перебуває у громадянстві (підданстві) кількох держав, подає зобов’язання припинити громадянство всіх цих держав. Іноземець, якому надано статус біженця в Україні чи притулок в Україні, замість зобов’язання припинити іноземне громадянство подає декларацію про відмову особи, якій надано статус біженця в Україні чи притулок в Україні, від іноземного громадянства. Іноземець, який подав зобов’язання припинити іноземне громадянство, повинен подати документ про це, виданий уповноваженим органом відповідної держави, до уповноваженого органу України протягом двох років з моменту реєстрації його громадянином України. Якщо іноземець, маючи всі передбачені законодавством цієї держави підстави для отримання такого документа, з незалежних від нього причин не може отримати його, він подає декларацію про відмову від іноземного громадянства. Не буде поновлено у громадянстві України особу, яка втратила громадянство України у зв’язку з набуттям його внаслідок обману, свідомого подання неправдивих відомостей чи фальшивих документів або стосовно якої рішення про оформлення набуття громадянства України скасовано на підставі ст. 21 Закону України „Про громадянство України”.

5. Внаслідок усиновлення. Згідно із ст. 11 Закону України „Про громадянство України”, дитина, яка є іноземцем або особою без громадянства і яку усиновляють громадяни України або подружжя, один з якого є громадянином України, а другий – особою без громадянства (іноземцем), стає громадянином України з моменту набрання чинності рішенням про усиновлення, незалежно від того, проживає вона постійно в Україні чи за кордоном. Повнолітня особа, яка є особою без громадянства, постійно проживає на території України і яку усиновляють громадяни України або подружжя, один з якого є громадянином України, стає громадянином України з моменту набрання чинності рішенням суду про усиновлення.

6. Внаслідок встановлення над дитиною опіки чи піклування, влаштування дитини в дитячий заклад чи заклад охорони здоров’я, в дитячий будинок сімейного типу чи прийомну сім’ю або передачі на виховання в сім’ю патронатного вихователя (ст. 12 Закону України „Про громадянство України”).

7. Внаслідок встановлення над особою (іноземцем чи апатридом), визнаною судом недієздатною, опіки громадянина України (ст. 13 Закону України „Про громадянство України”).

8. У зв’язку з перебуванням у громадянстві України одного чи обох батьків дитини (ст. 14 Закону України „Про громадянство України”): дитина, яка є іноземцем чи апатри-

дом, і хоча б один з батьків якої є громадянином України, за його клопотанням реєструється як громадянин України.

9. Внаслідок визнання батьківства чи материнства або встановлення факту батьківства чи материнства (ст. 15 Закону України „Про громадянство України“): у разі визнання батьківства (материнства) або встановлення факту батьківства (материнства) дитини, мати (батько) якої є іноземцем або апатридом, а батьком (матір'ю) визнано громадянина України або він (вона) перебував у громадянстві України, дитина незалежно від місця її народження та місця постійного проживання набуває громадянство України. Якщо визнання батьківства чи материнства або встановлення факту батьківства чи материнства мали місце після досягнення дитиною повноліття, така особа, яка є особою без громадянства (іноземцем), набуває громадянство України незалежно від місця народження та місця постійного проживання за умов, передбачених частинами першою – четвертою ст. 15 (якщо іноземець подав заяву про набуття громадянства України та зобов'язання припинити іноземне громадянство (див. додаток 4)).

10. За іншими підставами, передбаченими міжнародними договорами України.

Відповідно до ст. 16 Закону України „Про громадянство України“, набуття громадянства України дітьми віком від 14 до 18 років може відбуватися лише за їхньою згодою [5].

Для встановлення належності до громадянства України, прийняття до громадянства України, оформлення набуття громадянства України особа подає заяву, а також інші документи, передбачені розділом II Порядку провадження за заявами і поданнями з питань громадянства України та виконання прийнятих рішень, затвердженого Указом Президента України від 27 березня 2001 р. (далі – Порядок).

У випадках, передбачених законодавством України, за подання заяви та інших документів з питань громадянства сплачується державне мито або консульський збір, документ про сплату якого подається разом із заявами та іншими документами з питань громадянства.

Заяви з питань громадянства оформлюються так:

- про прийняття до громадянства України – на ім'я Президента України;
- про оформлення набуття громадянства України особою, яка проживає на території України, – на ім'я начальника Головного управління МВС України в Автономній Республіці Крим, місті Києві, Київській області, управління МВС України в області, місті Севастополі за місцем проживання особи;
- про оформлення набуття громадянства України особою, яка постійно проживає за кордоном, – на ім'я керівника дипломатичного представництва чи консульської установи України за місцем постійного проживання особи.

Заява з питань громадянства складається у письмовій формі із зазначенням дати її складання та підписується заявником. Заяву з питань громадянства дитини підписує один з її батьків або інший законний представник дитини. Особа, яка уклала шлюб до досягнення вісімнадцятирічного віку, заяву з питань громадянства підписує самостійно. Заяву з питань громадянства недієздатної особи підписує її опікун. Якщо заявник не може підписати заяву через неписьменність або фізичні вади, заяву на його прохання підписує інша особа.

Заяви та інші документи з питань громадянства подаються:

- особою, яка проживає в Україні, – до районного, районного у місті, міського управління або відділу МВС України за місцем проживання особи;
- особою, якій надано статус біженця в Україні чи притулок в Україні, – до районного, районного у місті, міського управління або відділу МВС України за місцем реєстрації особи;

- особою, яка постійно проживає за кордоном, – до дипломатичного представництва чи консульської установи України за місцем постійного проживання особи.

Заяву та інші документи з питань громадянства заявник подає особисто. За наявності поважних причин (хвороба заявника, стихійне лихо тощо) заява та інші документи з питань громадянства на прохання заявника можуть подаватися іншою особою або надсилатися поштою. Заява та інші документи з питань громадянства дитини подаються одним з її батьків або іншим законним представником дитини. Особа, яка уклала шлюб до досягнення вісімнадцятирічного віку, заяву та інші документи з питань громадянства подає самостійно. Під час подання заяви та інших документів з питань громадянства пред'являється документ, що посвідчує особу заявника, а також документ про проживання заявника на території України або про його постійне проживання за кордоном.

Набуття громадянства України дитиною віком від 14 до 18 років здійснюється лише за згодою дитини. Згода на набуття громадянства України дитини віком від 14 до 18 років виставляється нею письмово у формі заяви, подається за присутності дитини. За наявності поважних причин (хвороба дитини, стихійне лихо тощо) така заява може подаватися у відсутності дитини.

Особа, яка бажає встановити належність до громадянства України, має подати такі документи:

- а) заяву про встановлення належності до громадянства України;
- б) копію паспорта громадянина колишнього СРСР;
- в) рішення суду, яке підтверджує факт постійного проживання особи на території України за станом на 24 серпня 1991 року.

Для встановлення належності до громадянства України відповідно до пункту 2 частини першої статті 3 Закону України „Про громадянство України“ особа, яка проживала на території України за станом на 13 листопада 1991 року і перебувала у громадянстві колишнього СРСР, але не має у паспорті громадянина колишнього СРСР відмітки про прописку, що підтверджує факт її проживання на території України на зазначену дату, подає такі документи:

- а) заяву про встановлення належності до громадянства України;
- б) копію паспорта громадянина колишнього СРСР;
- в) рішення суду, яке підтверджує факт проживання особи на території України за станом на 13 листопада 1991 року.

Для встановлення належності до громадянства України відповідно до пунктів 1 та 2 частини першої статті 3 Закону дитини один із її батьків або інший законний представник подає такі документи:

- а) заяву про встановлення належності до громадянства України дитини;
- б) копію свідоцтва про народження дитини;
- в) один з таких документів:
 - довідку, що підтверджує факт постійного проживання дитини на території України за станом на 24 серпня 1991 року або факт її проживання на території України за станом на 3 листопада 1991 року;
 - довідку, що підтверджує факт постійного проживання на території України за станом на 24 серпня 1991 року батьків (одного з них) дитини або іншого її законного представника, з яким дитина постійно проживала, або факт їх проживання на території України за станом на 13 листопада 1991 року;

- копії паспортів батьків дитини (одного з них), іншого її законного представника – громадян колишнього СРСР з відміткою про прописку, що підтверджує факт їх постійного проживання на території України за станом на 24 серпня 1991 року або факт їх проживання на території України за станом на 13 листопада 1991 року;

- рішення суду, яке підтверджує факт постійного проживання дитини на території України за станом на 24 серпня 1991 року або факт її проживання на території України за станом на 13 листопада 1991 року;

- рішення суду, яке підтверджує факт постійного проживання на території України батьків (одного з них) дитини або іншого її законного представника, з яким дитина постійно проживала, за станом на 24 серпня 1991 року або факт їх проживання на території України за станом на 13 листопада 1991 року.

Якщо документи про встановлення належності дитини до громадянства України подає не один із батьків дитини, а інший її законний представник, також подається копія документа про те, що заявник є законним представником дитини.

Для встановлення належності до громадянства України відповідно до пунктів 1 та 2 частини першої статті 3 Закону України „Про громадянство України” дитини, батьки якої померли, позбавлені батьківських прав, визнані безвісно відсутніми чи недієздатними або оголошені померлими та яка за станом на 24 серпня 1991 року або на 13 листопада 1991 року виховувалася у державному дитячому закладі України, представник цього закладу подає такі документи:

а) заяву про встановлення належності до громадянства України дитини;

б) копію свідоцтва про народження дитини;

в) документ, який підтверджує факт перебування дитини за станом на 24 серпня 1991 року або на 13 листопада 1991 року у державному дитячому закладі України.

Для встановлення належності до громадянства України відповідно до пунктів 1 та 2 частини першої статті 3 Закону особа, яка за станом на 24 серпня 1991 року або на 13 листопада 1991 року відбувала покарання у місцях позбавлення волі на території України та перебувала у громадянстві колишнього СРСР і до набрання вироком суду законної сили постійно проживала відповідно на території УРСР або на території України, подає такі документи:

а) заяву про встановлення належності до громадянства України;

б) копію паспорта громадянина колишнього СРСР;

в) документ, що підтверджує факт постійного проживання особи відповідно на території УРСР або на території України на момент набрання вироком суду законної сили;

г) документ, який підтверджує факт відбування особою покарання у місцях позбавлення волі на території України за станом на 24 серпня 1991 року або на 13 листопада 1991 року.

Для встановлення належності до громадянства України відповідно до пункту 3 частини першої статті 3 Закону особа подає такі документи:

а) заяву про встановлення належності до громадянства України;

б) копію паспорта громадянина колишнього СРСР із внесеним написом «громадянин України».

Для встановлення належності до громадянства України дитини на підставі пункту 3 частини першої статті 3 Закону особа, зазначена у абзаці першому цього пункту Порядку, подає також копію свідоцтва про народження дитини.

Для встановлення належності до громадянства України відповідно до пункту 3 частини першої статті 3 Закону повнолітня особа, яка у неповнолітньому віці разом зі своїми бать-

ками (одним із них) після 13 листопада 1991 року прибула на постійне проживання в Україні, подає такі документи:

- а) заяву про встановлення належності до громадянства України;
- б) копії паспортів своїх батьків (одного з них) – громадян колишнього СРСР із внесеним написом «громадянин України»;
- в) копію свідоцтва про народження особи.

Документи, що подаються для оформлення набуття громадянства України за народженням:

Для оформлення набуття громадянства України за народженням особою, батьки (один із них) якої на момент її народження були громадянами України (частина перша статті 7 Закону України „Про громадянство України”), один з її батьків подає такі документи:

- а) заяву про оформлення набуття особою громадянства України за народженням;
- б) копію свідоцтва про народження особи;
- в) копію паспорта громадянина України або іншого передбаченого статтею 5 Закону України „Про громадянство України” документа, що підтверджує факт перебування одного з батьків особи у громадянстві України на момент народження дитини.

Для оформлення набуття громадянства України за народженням особою, яка народилася на території України від осіб без громадянства, які на законних підставах проживають на території України (частина друга статті 7 Закону України „Про громадянство України”), один з її батьків подає такі документи:

- а) заяву про оформлення набуття особою громадянства України за народженням;
- б) копію свідоцтва про народження особи;
- в) копії посвідок на проживання в Україні для осіб без громадянства або інші документи, які підтверджують, що на момент народження особи її батьки були особами без громадянства і проживали на законних підставах на території України.

Для оформлення набуття громадянства України за народженням особою, яка народилася за межами України від осіб без громадянства, які постійно на законних підставах проживають на території України, і не набула за народженням громадянства іншої держави (частина третя статті 7 Закону України „Про громадянство України”), один з її батьків подає такі документи:

- а) заяву про оформлення набуття особою громадянства України за народженням;
- б) копію свідоцтва про народження особи або інший документ, який підтверджує факт народження особи за межами України;
- в) копії посвідок на проживання в Україні для осіб без громадянства або інші документи, які підтверджують, що на момент народження особи її батьки були особами без громадянства і постійно на законних підставах проживали на території України;
- г) декларацію про ненабуття особою громадянства іншої держави за народженням.

Для оформлення набуття громадянства України за народженням особою, яка народилася на території України від іноземців, які постійно на законних підставах проживають на території України, і не набула за народженням громадянства жодного з батьків (частина четверта статті 7 Закону України „Про громадянство України”), один з її батьків подає такі документи:

- а) заяву про оформлення набуття особою громадянства України за народженням;
- б) копію свідоцтва про народження особи;

в) копії документів, які підтверджують факт перебування батьків особи у громадянстві іншої держави (держав) на момент її народження;

г) копії документів, які підтверджують факт постійного на законних підставах проживання батьків особи на території України на момент її народження;

д) декларацію про ненабуття особою за народженням громадянства жодного з батьків.

Для оформлення набуття громадянства України за народженням особою, яка народилася на території України, одному з батьків якої надано статус біженця в Україні чи притулок в Україні, і не набула за народженням громадянства жодного з батьків або набула за народженням громадянства того з батьків, якому надано статус біженця в Україні чи притулок в Україні (частина п'ята статті 7 Закону України „Про громадянство України“), один з її батьків подає такі документи:

а) заяву про оформлення набуття особою громадянства України за народженням;

б) копію свідоцтва про народження особи;

в) копію посвідчення біженця, виданого одному з батьків особи в Україні, або копію документа, що підтверджує факт надання одному з її батьків притулку в Україні;

г) декларацію про ненабуття особою за народженням громадянства жодного з батьків або декларацію про набуття особою за народженням громадянства того з батьків, якому надано статус біженця в Україні чи притулок в Україні.

Для оформлення набуття громадянства України за народженням особою, яка народилася на території України від іноземця і особи без громадянства, які постійно на законних підставах проживають на території України, і не набула за народженням громадянства того з батьків, який є іноземцем (частина шоста статті 7 Закону України „Про громадянство України“), один з її батьків подає такі документи:

а) заяву про оформлення набуття особою громадянства України за народженням;

б) копію свідоцтва про народження особи;

в) документи, які підтверджують, що на момент народження особи один з її батьків перебував у громадянстві іншої держави (держав), а інший – був особою без громадянства;

г) документи, що підтверджують факт постійного на законних підставах проживання батьків особи на території України на момент її народження;

д) декларацію про ненабуття особою за народженням громадянства того з батьків, який є іноземцем.

Для оформлення набуття громадянства України за народженням новонародженою дитиною, знайденою на території України, обоє з батьків якої невідомі (знайда) (частина сьома статті 7 Закону України „Про громадянство України“), законний представник дитини подає такі документи:

а) заяву про оформлення набуття дитиною громадянства України за народженням;

б) копію свідоцтва про народження дитини.

Документи, що подаються для оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням:

Для оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням особа, яка народилася до 16 липня 1990 року на території, яка стала територією України відповідно до статті 5 Закону України «Про правонаступництво України», а також на інших територіях, що входили до складу Української Народної Республіки, Західно-Української Народної Республіки, Української Держави, Української Соціалістичної Радянської Республіки, Закарпатської України, Української Радянської Соціалістичної Рес-

публіки (УРСР) (частина перша статті 8 Закону України „Про громадянство України“), подає такі документи:

- а) заяву про оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням;
- б) дві фотокартки (розміром 35 x 45 мм);
- в) один з таких документів:
 - декларацію про відсутність іноземного громадянства – для осіб без громадянства;
 - декларацію про відмову від іноземного громадянства разом з документом, що підтверджує надання особі статусу біженця в Україні чи притулок в Україні, – для іноземців, яким надано статус біженця в Україні чи притулок в Україні;
 - заяву про зміну громадянства – для іноземців, які перебувають у громадянстві держав, міжнародні договори України з якими передбачають припинення особами громадянства цих держав одночасно з набуттям громадянства України та набуття громадянства України відповідно до законодавства України;
 - документ, що підтверджує факт припинення іноземного громадянства, – для іноземців, які перебувають у громадянстві держав, міжнародні договори України з якими дозволяють особам звертатися для набуття громадянства України за умови, якщо вони доведуть, що не є громадянами цих держав;
 - зобов'язання припинити іноземне громадянство – для інших категорій іноземців. Зобов'язання припинити іноземне громадянство не вимагається від іноземців, які є громадянами держав, законодавство яких передбачає автоматичне припинення особами громадянства цих держав одночасно з набуттям громадянства іншої держави або міжнародні договори України з якими передбачають припинення особами громадянства цих держав одночасно з набуттям громадянства України;
- г) копію свідоцтва про народження або інший документ, що підтверджує факт народження особи до 16 липня 1990 року на територіях, зазначених у абзаці першому цього пункту.

Для оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням особа, яка постійно проживала до 16 липня 1990 року на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 цього Порядку (частина перша статті 8 Закону України „Про громадянство України“), подає документи, передбачені підпунктами «а» – «в» пункту 22 Порядку, а також документ, що підтверджує факт постійного проживання особи до 16 липня 1990 року на зазначеній території.

Для оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням особа, батько чи мати якої народилися до 16 липня 1990 року на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 Порядку (частина перша статті 8 Закону України „Про громадянство України“), подає документи, передбачені підпунктами «а» – «в» пункту 22 Порядку, а також:

- а) документ, який підтверджує факт народження батька чи матері заявника до 16 липня 1990 року на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 цього Порядку;
- б) копію свідоцтва про народження заявника або інші документи, що засвідчують ріднині стосунки заявника з батьком чи матір'ю.

Для оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням особа, батько чи мати якої постійно проживали до 16 липня 1990 року на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 Порядку (частина перша статті 8 Закону України „Про громадянство України“), подає документи, передбачені підпунктами «а» – «в» пункту 22 Порядку, а також:

а) документ, що підтверджує факт постійного проживання батька чи матері заявника до 16 липня 1990 року на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 Порядку;

б) копію свідоцтва про народження заявника або інші документи, що засвідчують родинні стосунки заявника з батьком чи матір'ю.

Для оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням особа, дід чи баба якої народилися до 16 липня 1990 року на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 цього Порядку (частина перша статті 8 Закону України „Про громадянство України“), подає документи, передбачені підпунктами «а» – «в» пункту 22 Порядку, а також:

а) документ, що підтверджує факт народження діда чи баби заявника до 16 липня 1990 року на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 цього Порядку;

б) документи, що засвідчують родинні стосунки заявника з дідом чи бабою.

Для оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням особа, дід чи баба якої постійно проживали до 16 липня 1990 року на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 Порядку (частина перша статті 8 Закону України „Про громадянство України“), подає документи, передбачені підпунктами «а» – «в» пункту 22 Порядку, а також:

а) документ, що підтверджує факт постійного проживання діда чи баби заявника до 16 липня 1990 року на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 Порядку;

б) документи, що засвідчують родинні стосунки заявника з дідом чи бабою.

Для оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням особа, повнорідні брат чи сестра якої народилися до 16 липня 1990 року на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 Порядку (частина перша статті 8 Закону України „Про громадянство України“), подає документи, передбачені підпунктами «а» – «в» пункту 22 Порядку, а також:

а) документ, що підтверджує факт народження повнорідних брата чи сестри заявника до 16 липня 1990 року на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 Порядку;

б) документи, що засвідчують родинні стосунки заявника з повнорідними братом чи сестрою.

Для оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням особа, повнорідні брат чи сестра якої постійно проживали до 16 липня 1990 року на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 Порядку (частина перша статті 8 Закону України „Про громадянство України“), подає документи, передбачені підпунктами «а» – «в» пункту 22 Порядку, а також:

а) документ, що підтверджує факт постійного проживання повнорідних брата чи сестри заявника до 16 липня 1990 року на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 Порядку;

б) документи, що засвідчують родинні стосунки заявника з повнорідними братом чи сестрою.

Для оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням дитиною разом з одним із батьків, який оформлює набуття громадянства України відповідно до пунктів 22–29 Порядку (частина перша статті 8 Закону України „Про громадянство України“), один із батьків дитини порушує клопотання про це у своїй заяві, а також додає:

а) заяву про згоду дитини віком від 15 до 18 років на набуття громадянства України;

б) копію свідоцтва про народження дитини.

Для оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням дитиною, яка народилася на території УРСР та є особою без громадянства (частина друга статті

8 Закону України „Про громадянство України”), один з її батьків або її опікун чи піклувальник подає такі документи:

а) заяву про оформлення набуття дитиною громадянства України за територіальним походженням;

б) дві фотокартки (розміром 35 x 45 мм) дитини;

в) заяву дитини віком від 15 до 18 років в згоду на набуття громадянства України;

г) декларацію про відсутність у дитини іноземного громадянства;

д) копію свідоцтва про народження дитини або будь-який інший документ, що підтверджує факт народження дитини на території УРСР.

Якщо документи про оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням дитиною подає її опікун чи піклувальник, також подається копія рішення про встановлення опіки чи піклування.

Для оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням дитиною, яка постійно проживала на території УРСР та є особою без громадянства (частина друга статті 8 Закону України „Про громадянство України”), один із батьків дитини або її опікун чи піклувальник подає документи, передбачені підпунктами «а» – «г» пункту 31 Порядку, а також:

а) копію свідоцтва про народження дитини;

б) документ, що підтверджує постійне проживання дитини на території УРСР.

Якщо документи про оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням дитиною подає її опікун чи піклувальник, також подається копія рішення про встановлення опіки чи піклування.

Для оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням дитиною, яка є особою без громадянства та один із батьків якої народився на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 Порядку (частина друга статті 8 Закону України „Про громадянство України”), один з батьків дитини або її опікун чи піклувальник подає документи, передбачені підпунктами «а» – «г» пункту 31 Порядку, а також:

а) копію свідоцтва про народження дитини або інші документи, що засвідчують родинні стосунки дитини з одним з її батьків;

б) документ, що підтверджує факт народження одного з батьків дитини на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 Порядку.

Якщо документи про оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням дитиною подає її опікун чи піклувальник, також подається копія рішення про встановлення опіки чи піклування.

Для оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням дитиною, яка є особою без громадянства та один із батьків якої постійно проживав на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 Порядку (частина друга статті 8 Закону України „Про громадянство України”), один із батьків дитини або її опікун чи піклувальник подає документи, передбачені підпунктами «а» – «г» пункту 31 Порядку, а також:

а) копію свідоцтва про народження дитини або інші документи, що засвідчують родинні стосунки дитини з одним з її батьків;

б) документ, що підтверджує факт постійного проживання одного з батьків дитини на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 Порядку.

Якщо документи про оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням дитиною подає її опікун чи піклувальник, також подається копія рішення про встановлення опіки чи піклування.

Для оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням дитиною, яка є особою без громадянства та дід чи баба якої народилися на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 Порядку (частина друга статті 8 Закону України „Про громадянство України“), один з батьків дитини або її опікун чи піклувальник подає документи, передбачені підпунктами «а» – «г» пункту 31 Порядку, а також:

- а) документ, що підтверджує родинні стосунки дитини з дідом чи бабою;
- б) документ, що підтверджує факт народження діда чи баби дитини на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 Порядку.

Якщо документи про оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням дитиною подає її опікун чи піклувальник, також подається копія рішення про встановлення опіки чи піклування.

Для оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням дитиною, яка є особою без громадянства та дід чи баба якої постійно проживали на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 Порядку (частина друга статті 8 Закону України „Про громадянство України“), один з батьків дитини або її опікун чи піклувальник подає документи, передбачені підпунктами «а» – «г» пункту 31 Порядку, а також:

- а) документ, що підтверджує родинні стосунки дитини з дідом чи бабою;
- б) документ, що підтверджує факт постійного проживання діда чи баби дитини на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 цього Порядку.

Якщо документи про оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням дитиною подає її опікун чи піклувальник, також подається копія рішення про встановлення опіки чи піклування.

Для оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням дитиною, яка народилася на території України від іноземців і набула за народженням громадянства іншої держави (держав), яке було припинено (частина третя статті 8 Закону України „Про громадянство України“), один із батьків дитини або її опікун чи піклувальник подає документи, передбачені підпунктами «а» – «г» пункту 31 Порядку, а також:

- а) копію свідоцтва про народження дитини;
- б) копії документів, що підтверджують факт перебування батьків дитини у громадянстві іншої держави (держав) на момент народження дитини;
- в) документ про припинення дитиною іноземного громадянства.

Якщо документи про оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням дитиною подає її опікун чи піклувальник, також подається копія рішення про встановлення опіки чи піклування.

У разі відсутності документів про постійне проживання на територіях, зазначених у абзаці першому пункту 22 Порядку, або документів, що підтверджують родинні стосунки, подається відповідне рішення суду.

Для прийняття до громадянства України особа (за винятком особи, якій надано статус біженця в Україні чи притулок в Україні; особи, яка перебуває у шлюбі з громадянином України терміном понад два роки та постійно проживає в Україні на законних підставах; особи, яка постійно проживає в Україні на законних підставах та перебувала з громадянством України понад два роки у шлюбі, що припинився внаслідок його смерті; особи, яка має визначні заслуги перед Україною, та особи, прийняття якої до громадянства України становить державний інтерес для України) подає такі документи:

- а) заяву в двох примірниках про прийняття до громадянства України;

б) три фотокартки (розміром 35 x 45 мм);

в) один із таких документів:

- декларацію про відсутність іноземного громадянства – для осіб без громадянства;
- заяву про зміну громадянства – для іноземців, які перебувають у громадянстві держав, міжнародні договори України з якими передбачають припинення особами громадянства цих держав одночасно з набуттям громадянства України та набуття громадянства України відповідно до законодавства України;

- документ, що підтверджує факт припинення іноземного громадянства, – для іноземців, які перебувають у громадянстві держав, міжнародні договори України з якими дозволяють особам звертатися для набуття громадянства України за умови, якщо вони доведуть, що не є громадянами цих держав;

- зобов'язання припинити іноземне громадянство – для інших категорій іноземців. Зобов'язання припинити іноземне громадянство не вимагається від іноземців, які є громадянами держав, законодавство яких передбачає автоматичне припинення особами громадянства цих держав одночасно з набуттям громадянства іншої держави або міжнародні договори України з якими передбачають припинення особами громадянства цих держав одночасно з набуттям громадянства України;

г) один із таких документів:

- документ, що підтверджує безперервне проживання особи на законних підставах на території України протягом останніх 5 років, – для особи, яка в'їхала в Україну іноземцем;

- документ, що підтверджує безперервне проживання особи на законних підставах на території України протягом останніх 3 років, разом з документом, який підтверджує, що особа в'їхала в Україну особою без громадянства, – для особи, яка в'їхала в Україну особою без громадянства;

д) один із таких документів:

- копію документа, що підтверджує отримання дозволу на постійне проживання в Україні;
- копію паспорта громадянина колишнього СРСР зразка 1974 р. з відміткою про прописку на території України;

е) один із таких документів:

- документ про володіння державною мовою або її розуміння в обсязі, достатньому для спілкування, який видається в Україні керівником навчального закладу, місцевим органом виконавчої влади України або виконавчим органом місцевого самоврядування;

- копію атестата чи витяг із залікової відомості диплома – для особи, яка має документ про закінчення навчального закладу з вивченням української мови;

- документ, що підтверджує інвалідність, – для особи, яка має фізичні вади (німа, сліпа, глуха);

є) документ про наявність законних джерел існування.

Для прийняття до громадянства України особа, якій надано статус біженця в Україні або притулок в Україні, подає документи, передбачені підпунктами «а», «б», «е» пункту 39 Порядку, а також:

а) один із таких документів:

- декларацію про відсутність іноземного громадянства – для осіб без громадянства;

- декларацію про відмову від іноземного громадянства – для іноземців;

- б) документи, що підтверджують надання особі статусу біженця в Україні чи притулку в Україні, а також факт безперервного проживання особи на законних підставах на території України протягом 3 років з моменту надання їй такого статусу чи притулку.

Для прийняття до громадянства України особа, яка перебуває у шлюбі з громадянином України терміном понад два роки та постійно проживає в Україні на законних підставах, подає документи, передбачені підпунктами «а» – «в», «д» – «є» пункту 39 Порядку, а також:

а) документ, що підтверджує перебування особи у шлюбі з громадянином України терміном понад два роки;

б) копію документа, що підтверджує перебування чоловіка (дружини) особи у громадянстві України.

Для прийняття до громадянства України особа, яка постійно проживає в Україні на законних підставах та перебувала з громадянином України понад два роки у шлюбі, який припинився внаслідок його смерті, подає документи, передбачені підпунктами «а» – «в», «д» – «є» пункту 39 Порядку, а також:

а) документ, що підтверджує перебування особи у шлюбі з громадянином України терміном понад два роки;

б) копію свідоцтва про смерть чоловіка (дружини);

в) копію документа, який підтверджує, що чоловік (дружина) особи перебував у громадянстві України.

Для прийняття до громадянства України особа, яка має визначні заслуги перед Україною, або особа, прийняття якої до громадянства України становить державний інтерес для України, подає документи, передбачені підпунктами «а» – «в» пункту 39 Порядку, а також подання центрального органу виконавчої влади України про те, що особа має визначні заслуги перед Україною або що прийняття особи до громадянства України становить державний інтерес для України.

Для прийняття до громадянства України дитини, яка проживає в Україні і один з батьків якої або опікун чи піклувальник має дозвіл на постійне проживання в Україні (частина четверта статті 9 Закону України „Про громадянство України“), разом із одним із батьків дитини або її опікуном чи піклувальником одна з зазначених повнолітніх осіб порушує клопотання про це у своїй заяві і додає до документів, передбачених пунктом 39 Порядку, такі документи:

а) копію свідоцтва про народження дитини;

б) заяву про згоду дитини віком від 15 до 18 років на набуття громадянства України;

в) один із таких документів:

- декларацію про відсутність іноземного громадянства – для дітей, які є особами без громадянства;

- декларацію про відмову від іноземного громадянства разом з документом, що підтверджує надання дитині статусу біженця в Україні чи притулку в Україні, – для дітей, яким надано статус біженця в Україні чи притулок в Україні;

- заяву про зміну громадянства – для дітей, які перебувають у громадянстві держав, міжнародні договори України з якими передбачають припинення особами громадянства цих держав одночасно з набуттям громадянства України та набуття громадянства України відповідно до законодавства України;

- документ, що підтверджує факт припинення іноземного громадянства, – для дітей, які перебувають у громадянстві держав, міжнародні договори України з якими дозволяють особам звертатися для набуття громадянства України за умови, якщо вони доведуть, що не є громадянами цих держав;

- зобов'язання припинити іноземне громадянство – для дітей, які перебувають у громадянстві інших держав. Зобов'язання припинити іноземне громадянство не вимагається від дітей, які є громадянами держав, законодавство яких передбачає автоматичне припинення особами громадянства цих держав одночасно з набуттям громадянства іншої держави або міжнародні договори України з якими передбачають припинення особами громадянства цих держав одночасно з набуттям громадянства України.

Якщо документи про прийняття дитини до громадянства України подає її опікун чи піклувальник, також подається копія рішення про встановлення опіки чи піклування.

Для прийняття до громадянства України дитини, яка проживає в Україні і один із батьків якої або опікун чи піклувальник має дозвіл на постійне проживання в Україні (частина четверта статті 9 Закону України „Про громадянство України”), один із батьків дитини або її опікун чи піклувальник подає документи, передбачені підпунктами «а» – «в» пункту 44 Порядку, а також:

- а) три фотокартки (розміром 35 x 45 мм) дитини, якщо їй виповнилося 7 років;
- б) заяву в двох примірниках про прийняття дитини до громадянства України;
- в) документ, який підтверджує, що один з батьків дитини або її опікун чи піклувальник має дозвіл на постійне проживання в Україні.

Якщо документи про прийняття дитини до громадянства України подає її опікун чи піклувальник, також подається копія рішення про встановлення опіки чи піклування.

Документи, що подаються для оформлення поновлення у громадянстві України:

Для оформлення поновлення у громадянстві України особа, яка після припинення громадянства України не набула іноземного громадянства (частина перша статті 10 Закону України „Про громадянство України”), подає такі документи:

- а) заяву в двох примірниках про поновлення у громадянстві України;
- б) три фотокартки (розміром 35 x 45 мм);
- в) довідку про припинення громадянства України або інший документ, що підтверджує припинення громадянства України;
- г) декларацію про відсутність іноземного громадянства.

Для оформлення поновлення у громадянстві України особа, яка після припинення громадянства України набула іноземного громадянства та повернулася в Україну на постійне проживання (частина друга статті 10 Закону України „Про громадянство України”), подає документи, передбачені підпунктами «а» – «в» пункту 46 Порядку, а також:

- а) копію документа, який підтверджує постійне проживання особи на території України;
- б) один із таких документів:

- декларацію про відмову від іноземного громадянства разом з документом, що підтверджує надання особі статусу біженця в Україні чи притулку в Україні, – для іноземців, яким надано статус біженця в Україні чи притулок в Україні;

- заяву про зміну громадянства – для іноземців, які перебувають у громадянстві держав, міжнародні договори України з якими передбачають припинення особами громадянства цих держав одночасно з набуттям громадянства України та набуття громадянства України відповідно до законодавства України;

- документ, що підтверджує факт припинення іноземного громадянства, – для іноземців, які перебувають у громадянстві держав, міжнародні договори України з якими дозволяють особам звертатися для набуття громадянства України за умови, якщо вони доведуть, що не є громадянами цих держав;

зобов'язання припинити іноземне громадянство – для інших категорій іноземців. Зобов'язання припинити іноземне громадянство не вимагається від іноземців, які є громадянами держав, законодавство яких передбачає автоматичне припинення особами громадянства цих держав одночасно з набуттям громадянства іншої держави або міжнародні договори України з якими передбачають припинення особами громадянства цих держав одночасно з набуттям громадянства України.

Для оформлення поновлення у громадянстві України дитини разом з одним із батьків, який після припинення громадянства України не набув іноземного громадянства (частина перша статті 10 Закону України „Про громадянство України“), один із батьків порушує клопотання про це у своїй заяві і подає разом із документами, передбаченими пунктом 46 Порядку, такі документи:

а) один із таких документів:

- декларацію про відсутність іноземного громадянства – для дітей, які є особами без громадянства;

- декларацію про відмову від іноземного громадянства разом з документом, що підтверджує надання дитині статусу біженця в Україні чи притулку в Україні, – для дітей, яким надано статус біженця в Україні чи притулок в Україні;

- заяву про зміну громадянства – для дітей, які перебувають у громадянстві держав, міжнародні договори України з якими передбачають припинення особами громадянства цих держав одночасно з набуттям громадянства України та набуття громадянства України відповідно до законодавства України;

- документ, що підтверджує факт припинення іноземного громадянства, – для дітей, які перебувають у громадянстві держав, міжнародні договори України з якими дозволяють особам звертатися для набуття громадянства України за умови, якщо вони доведуть, що не є громадянами цих держав;

- зобов'язання припинити іноземне громадянство – для дітей, які перебувають у громадянстві інших держав. Зобов'язання припинити іноземне громадянство не вимагається від дітей, які є громадянами держав, законодавство яких передбачає автоматичне припинення особами громадянства цих держав одночасно з набуттям громадянства іншої держави або міжнародні договори України з якими передбачають припинення особами громадянства цих держав одночасно з набуттям громадянства України;

б) копію свідоцтва про народження дитини;

в) заяву про згоду дитини віком від 14 до 18 років на набуття громадянства України;

г) довідку про припинення громадянства України дитини або інший документ, який підтверджує припинення громадянства України дитини.

Для оформлення поновлення у громадянстві України дитини разом з одним із батьків, який після припинення громадянства України набув іноземного громадянства та повернувся в Україну на постійне проживання (частина друга статті 10 Закону України „Про громадянство України“), один із батьків порушує клопотання про це у своїй заяві і подає разом з документами, передбаченими пунктом 47 Порядку, документи, передбачені підпунктами «а» – «г» пункту 48 Порядку.

Документи, що подаються для оформлення набуття дитиною громадянства України внаслідок усиновлення:

Для оформлення набуття громадянства України дитиною, яку усиновляють громадяни України (частина перша статті 11 Закону України „Про громадянство України“), один з усиновителів подає такі документи:

а) заяву про оформлення набуття дитиною громадянства України внаслідок усиновлення;
б) дві фотокартки (розміром 35 x 45 мм) дитини, якщо їй виповнилося 7 років;
в) декларацію про те, що дитина є іноземцем або особою без громадянства;
г) копію рішення суду або дипломатичного представництва чи консульської установи України про усиновлення дитини або рішення органу держави, на території якої проживає дитина, про усиновлення дитини, яке визнається дійсним в Україні;

д) копію свідоцтва про народження дитини;

е) заяву дитини віком від 14 до 18 років про згоду на набуття громадянства України;

є) копії паспортів громадян України або інших передбачених статтею 5 Закону України „Про громадянство України” документів, що підтверджують перебування усиновителів дитини (одного усиновителя, якщо дитину усиновила одна особа) у громадянстві України.

Для оформлення набуття громадянства України дитиною, яку усиновляє подружжя, один з якого є громадянином України, а другий – особою без громадянства (частина перша статті 11 Закону України „Про громадянство України”), один з усиновителів подає документи, передбачені підпунктами «а» – «е» пункту 50 Порядку, а також:

а) копію паспорта громадянина України або іншого передбаченого статтею 5 Закону України „Про громадянство України” документа, що підтверджує перебування одного з усиновителів дитини у громадянстві України;

б) копію документа, який підтверджує, що другий з усиновителів дитини є особою без громадянства;

в) копію документа, який підтверджує факт перебування усиновителів дитини у шлюбі на момент її усиновлення.

Для оформлення набуття громадянства України дитиною, яку усиновляє подружжя, один з якого є громадянином України, а другий – іноземцем (частина друга статті 11 Закону України „Про громадянство України”), один з усиновителів подає документи, передбачені підпунктами «а» – «е» пункту 50 Порядку, а також:

а) копію паспорта громадянина України або іншого передбаченого статтею 5 Закону України „Про громадянство України” документа, що підтверджує перебування одного з усиновителів дитини у громадянстві України;

б) копію документа, який підтверджує перебування другого з усиновителів дитини у громадянстві іншої держави (держав);

в) копію документа, який підтверджує факт перебування усиновителів дитини у шлюбі на момент її усиновлення.

Документи, що подаються для оформлення набуття громадянства України внаслідок встановлення над дитиною опіки чи піклування:

Для оформлення набуття громадянства України дитиною, над якою встановлено опіку чи піклування громадян України (частина перша статті 12 Закону України „Про громадянство України”), один з опікунів чи піклувальників дитини подає такі документи:

а) заяву про оформлення набуття дитиною громадянства України внаслідок встановлення над нею опіки чи піклування;

б) дві фотокартки (розміром 35 x 45 мм) дитини, якщо їй виповнилося 7 років;

в) копію свідоцтва про народження дитини;

г) декларацію про те, що дитина є іноземцем або особою без громадянства;

д) копію рішення органу опіки і піклування про встановлення над дитиною опіки чи піклування;

е) заяву дитини віком від 15 до 18 років про згоду на набуття громадянства України;

є) копії паспортів громадян України або інших передбачених статтею 5 Закону документів, що підтверджують перебування опікунів чи піклувальників дитини у громадянстві України.

Для оформлення набуття громадянства України дитиною, над якою встановлено опіку чи піклування осіб, одна з яких є громадянином України, а друга – особою без громадянства (частина перша статті 12 Закону України „Про громадянство України“), один з опікунів чи піклувальників дитини подає документи, передбачені підпунктами «а» – «е» пункту 53 Порядку, а також:

а) копію паспорта громадянина України або іншого передбаченого статтею 5 Закону України „Про громадянство України“ документа, що підтверджує перебування одного з опікунів чи піклувальників дитини у громадянстві України;

б) копію документа, який підтверджує, що другий з опікунів чи піклувальників дитини є особою без громадянства.

Для оформлення набуття громадянства України дитиною, яка проживає на території України і над якою встановлено опіку чи піклування осіб, одна з яких є громадянином України, а друга – іноземцем, та у зв'язку із встановленням опіки чи піклування не набуває громадянства опікуна чи піклувальника, який є іноземцем (частина друга статті 12 Закону України „Про громадянство України“), один з опікунів чи піклувальників дитини подає документи, передбачені підпунктами «а» – «е» пункту 53 Порядку, а також:

а) копію паспорта громадянина України або іншого передбаченого статтею 5 Закону документа, що підтверджує перебування одного з опікунів чи піклувальників дитини у громадянстві України;

б) копію документа, який підтверджує перебування другого з опікунів чи піклувальників дитини у громадянстві іншої держави (держав);

в) декларацію про те, що дитина не набула іноземного громадянства у зв'язку з встановленням над нею опіки чи піклування;

г) документ, що підтверджує проживання дитини на території України.

Для оформлення набуття громадянства України дитиною, батьки якої померли, позбавлені батьківських прав, визнані безвісно відсутніми чи недеїздатними або оголошені померлими та яка виховується в державному дитячому закладі України, що по відношенню до неї виконує обов'язки опікуна чи піклувальника (частина третя статті 12 Закону України „Про громадянство України“), адміністрація цього закладу подає документи, передбачені підпунктами «а» – «г», «е» пункту 53 Порядку, а також:

а) документ, який підтверджує, що дитина виховується в державному дитячому закладі України, що по відношенню до неї виконує обов'язки опікуна чи піклувальника;

б) документ про те, що батьки дитини померли, або позбавлені батьківських прав, або визнані безвісно відсутніми чи недеїздатними, або оголошені померлими.

Для оформлення набуття громадянства України дитиною, батьки якої померли, позбавлені батьківських прав, визнані безвісно відсутніми чи недеїздатними або оголошені померлими та яка виховується в дитячому будинку сімейного типу, якщо хоча б один із батьків-вихователів є громадянином України (частина третя статті 12 Закону України „Про громадянство України“), один із батьків-вихователів подає документи, передбачені підпунктами «а» – «г», «е» пункту 53 Порядку, а також:

а) документ, який підтверджує, що дитину передано на виховання в дитячий будинок сімейного типу;

- б) копію паспорта громадянина України або іншого передбаченого статтею 5 Закону документа, що підтверджує перебування одного з батьків-вихователів у громадянстві України;
- в) документ про те, що батьки дитини померли, або позбавлені батьківських прав, або визнані безвісно відсутніми чи недієздатними, або оголошені померлими.

Документи, що подаються для оформлення набуття громадянства України особою, визнаною судом недієздатною, внаслідок встановлення над нею опіки громадянина України:

Для оформлення набуття громадянства України особою, яка проживає в Україні на законних підставах, визнана судом недієздатною, над якою встановлено опіку громадянина України (стаття 13 Закону України „Про громадянство України“), опікун цієї особи подає такі документи:

- а) заяву про оформлення набуття особою, яка визнана судом недієздатною, громадянства України внаслідок встановлення над нею опіки громадянина України;
- б) дві фотокартки (розміром 35 x 45 мм) особи, яка визнана судом недієздатною;
- в) копію рішення органу опіки і піклування про встановлення над особою, яка визнана судом недієздатною, опіки;
- г) копію паспорта громадянина України або іншого передбаченого статтею 5 Закону України „Про громадянство України“ документа, що підтверджує перебування опікуна особи, яка визнана судом недієздатною, у громадянстві України;
- д) документ, що підтверджує проживання особи, яка визнана судом недієздатною та над якою встановлено опіку, на території України.

Документи, що подаються для оформлення набуття громадянства України дитиною у зв'язку з перебуванням у громадянстві України її батьків чи одного з них:

Для оформлення набуття громадянства України дитиною, яка є іноземцем або особою без громадянства та один з батьків якої є громадянином України, а другий – особою без громадянства (частина перша статті 14 Закону України „Про громадянство України“), один із батьків дитини, який є громадянином України, подає такі документи:

- а) заяву про оформлення набуття дитиною громадянства України у зв'язку з перебуванням у громадянстві України її батьків чи одного з них;
- б) дві фотокартки (розміром 35 x 45 мм) дитини, якщо їй виповнилося 7 років;
- в) копію свідоцтва про народження дитини;
- г) декларацію про те, що дитина є іноземцем або особою без громадянства;
- д) копію паспорта громадянина України або іншого передбаченого статтею 5 Закону документа, що підтверджує перебування одного з батьків дитини у громадянстві України;
- е) копію документа про те, що другий із батьків дитини є особою без громадянства;
- є) заяву дитини віком від 14 до 18 років про згоду на набуття громадянства України.

Для оформлення набуття громадянства України дитиною, яка є особою без громадянства та один із батьків якої є громадянином України, а другий є іноземцем (частина друга статті 14 Закону України „Про громадянство України“), один із батьків дитини, який є громадянином України, подає документи, передбачені у підпунктах «а» – «в», «д», «є» пункту 59 Порядку, а також:

- а) декларацію про те, що дитина є особою без громадянства;
- б) копію документа, який підтверджує перебування одного з батьків дитини у громадянстві іншої держави (держав).

Для оформлення набуття громадянства України дитиною, яка є іноземцем або особою без громадянства та батьки якої перебувають у громадянстві України (частина третя стат-

ті 14 Закону України „Про громадянство України“), один із батьків дитини подає документи, передбачені у підпунктах «а» – «г», «є» пункту 59 Порядку, а також копії паспортів громадян України або інших передбачених статтею 5 Закону України „Про громадянство України“ документів, що підтверджують перебування обох батьків дитини у громадянстві України.

Документи, що подаються для оформлення набуття громадянства України дитиною внаслідок встановлення батьківства:

Для оформлення набуття громадянства України дитиною, мати якої є іноземкою або особою без громадянства, а батьком визнано громадянина України (частина перша статті 15 Закону України „Про громадянство України“), один із батьків дитини подає такі документи:

а) заяву про оформлення набуття дитиною громадянства України внаслідок встановлення батьківства;

б) дві фотокартки (розміром 35 x 45 мм) дитини, якщо їй виповнилося 7 років;

в) копію свідоцтва про народження дитини;

г) копію паспорта громадянина України або іншого передбаченого статтею 5 Закону України „Про громадянство України“ документа, що підтверджує перебування батька дитини у громадянстві України. Якщо документи для оформлення набуття громадянства України дитиною внаслідок встановлення батьківства подає мати дитини, яка не має можливості одержати копію документа, що підтверджує перебування батька дитини у громадянстві України, нею може бути подано декларацію про належність батька дитини до громадянства України;

д) копію документа, що підтверджує факт встановлення батьківства;

е) копію документа, який підтверджує, що мати дитини є громадянкою іншої держави (держав) або особою без громадянства;

є) заяву дитини віком від 14 до 18 років про згоду на набуття громадянства України. [6]

ПРИПИНЕННЯ ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ

Відповідно до ст. 17 Закону України „Про громадянство України“ підставами припинення громадянства України є: вихід з громадянства України; втрата громадянства України; внаслідок інших підстав, передбачених міжнародними договорами України.

Вихід з громадянства – це припинення громадянства за власним бажанням на підставі рішення повноважних органів держави. Стаття 18 фіксує положення щодо виходу з громадянства України: якщо дитина виїхала разом з батьками на постійне проживання за кордон і батьки виходять з громадянства України, за клопотанням одного з батьків разом з дитиною на постійне проживання за кордон і виходить з громадянства України, а другий залишається громадянином України (чи є іноземцем чи апатридом), дитина може вийти з громадянства України разом з тим із батьків, який виходить з громадянства України, за його клопотанням; якщо дитина виїхала на постійне проживання за кордон і її батьки вийшли з громадянства України, дитина може вийти з громадянства України за клопотанням одного з батьків; якщо дитина виїхала на постійне проживання за кордон з одним із батьків і він вийшов з громадянства України, а другий є громадянином України (або іноземцем чи апатридом), дитина може вийти з громадянства України за клопотанням про це того з батьків, який вийшов з громадянства України; дитині, яка відповідно до чинного за-

конодавства України вважається такою, що постійно проживає за кордоном, може вийти з громадянства України за клопотанням одного з батьків; дитина, яка набула громадянство України за народженням, якщо на момент її народження батьки або хоча б один із них були іноземцями чи особами без громадянства, може вийти з громадянства України за клопотанням одного з батьків незалежно від місця проживання дитини; дитина, яка усиновлена подружжям, один з якого є громадянином України, а другий є іноземцем, може вийти з громадянства України за клопотанням усиновителя, який є іноземцем; дитина, усиновлена іноземцями або особами без громадянства, може вийти з громадянства України за клопотанням одного з усиновителів. Вихід з громадянства України допускається, якщо особа набула громадянство іншої держави або отримала документ, виданий уповноваженими органами іншої держави, про те, що громадянин України набуде її громадянство, якщо вийде з громадянства України. Вихід дітей віком від 14 до 18 років з громадянства України може відбуватися лише за їхньою згодою. Вихід з громадянства України не допускається, якщо особу, яка клопоче про вихід з громадянства України, в Україні притягнуто як обвинувачену у кримінальній справі або стосовно якої в Україні є обвинувальний вирок суду, що набрав чинності і підлягає виконанню.

Підстави **втрати громадянства** України передбачені ст. 19 Закону України „Про громадянство України”. Ними є: добровільне набуття громадянином України громадянства іншої держави, якщо на момент такого набуття він досяг повноліття; набуття особою громадянства України на підставі ст. 9 внаслідок обману, свідомого подання неправдивих відомостей або фальшивих документів; добровільний вступ на військову службу іншої держави, яка відповідно до законодавства цієї держави не є загальним військовим обов'язком чи альтернативною (невійськовою службою). При цьому перша й остання підстава не будуть вважатися достатніми, якщо внаслідок його громадянин України стане особою без громадянства. Крім того, добровільним не вважається набуття іноземного громадянства у таких випадках: а) одночасне набуття дитиною за народженням громадянства України та громадянства іншої держави чи держав; б) набуття дитиною, яка є громадянином України, громадянства своїх усиновителів унаслідок усиновлення її іноземцями; в) автоматичне набуття громадянином України іншого громадянства внаслідок одруження з іноземцем; г) автоматичне набуття громадянином України, який досяг повноліття, іншого громадянства внаслідок застосування законодавства про громадянство іноземної держави, якщо такий громадянин України не отримав документ, що підтверджує наявність у нього громадянства іншої держави.

Важливою є норма ст. 20 Закону України „Про громадянство України”, за якою за особою зберігаються всі права і обов'язки громадянина аж до видання указу Президента України про припинення громадянства України.

Якщо особа набула громадянства України за територіальним походженням чи внаслідок поновлення у громадянстві України шляхом обману, внаслідок подання свідомо неправдивих відомостей або фальшивих документів, приховування будь-якого суттєвого факту, за наявності якого особа не може набути громадянство України, то рішення про її набуття громадянства України скасовується на підставі ст. 21 Закону України „Про громадянство України” [5].

Для виходу з громадянства України особа подає заяву, а також інші документи, передбачені розділом II Порядку. У випадках, передбачених законодавством України, за подання заяви та інших документів з питань громадянства сплачується державне мито або консульський збір, документ про сплату якого подається разом із заявами та іншими документами з питань громадянства. Заява про вихід з громадянства України оформлюється на ім'я

Президента України. Вихід з громадянства України дитини віком від 14 до 18 років відбувається лише за її згодою

Згода на вихід з громадянства України дитини віком від 14 до 18 років надається нею письмово у формі заяви, подається у присутності дитини. За наявності поважних причин (хвороба дитини, стихійне лихо тощо) така заява може подаватися за відсутності дитини.

Для виходу з громадянства України громадянин України, який виїхав на постійне проживання за кордон (частина перша статті 18 Закону України „Про громадянство України“), подає такі документи:

а) заяву в двох примірниках про вихід з громадянства України;

б) три фотокартки (розміром 35 x 45 мм);

в) копію паспорта громадянина України для виїзду за кордон з відміткою про виїзд на постійне проживання за кордон або копію паспорта громадянина колишнього СРСР зразка 1974 р. з відміткою про випуску з території України;

г) один із таких документів:

- документ, який свідчить, що заявник набув громадянства іншої держави (держав);

- документ, виданий уповноваженим органом іншої держави, про те, що громадянин України набуде громадянства іншої держави, якщо виїде з громадянства України.

Для виходу з громадянства України дитина, яка виїхала разом із батьками на постійне проживання за кордон та разом із батьками виходить з громадянства України (частина друга статті 18 Закону України „Про громадянство України“), один із батьків дитини порушує у заяві про свій вихід з громадянства України клопотання про вихід дитини з громадянства України, а також подає разом із документами, передбаченими пунктом 63 Порядку, такі документи:

а) копію свідоцтва про народження дитини;

б) копію документа, який підтверджує перебування дитини у громадянстві України;

в) один із таких документів:

- документ, який свідчить, що дитина набула громадянства іншої держави (держав);

- документ, виданий уповноваженим органом іншої держави, про те, що дитина набуде громадянства іншої держави, якщо виїде з громадянства України;

г) заяву дитини віком від 14 до 18 років про згоду на вихід із громадянства України;

д) документ, що підтверджує виїзд дитини на постійне проживання за кордон.

Для виходу з громадянства України дитини, яка виїхала разом з одним із батьків на постійне проживання за кордон та разом з ним виходить з громадянства України, а другий із батьків якої залишається громадянином України або є іноземцем чи особою без громадянства (частини третя і четверта статті 18 Закону України „Про громадянство України“), той із батьків дитини, який виходить з громадянства України, порушує в заяві про свій вихід з громадянства України клопотання про вихід дитини з громадянства України та подає разом з документами, передбаченими пунктом 63 Порядку, документи, передбачені підпунктами «а» – «д» пункту 64 цього Порядку.

Для виходу з громадянства України дитини, яка виїхала на постійне проживання за кордон і батьки якої вийшли з громадянства України (частина п'ята статті 18 Закону України „Про громадянство України“), один із батьків дитини подає такі документи:

а) заяву в двох примірниках про вихід дитини з громадянства України;

б) три фотокартки (розміром 35 x 45 мм) дитини, якщо їй виповнилося 7 років;

в) копію свідоцтва про народження дитини;

г) копію документа, що підтверджує перебування дитини у громадянстві України;

д) один із таких документів:

- документ, який свідчить, що дитина набула громадянства іншої держави (держав);

- документ, виданий уповноваженим органом іншої держави, про те, що дитина набуде громадянства іншої держави, якщо вийде з громадянства України;

е) заяву дитини віком від 14 до 18 років про згоду на вихід з громадянства України;

є) документ, що підтверджує виїзд дитини на постійне проживання за кордон;

ж) документи, які підтверджують, що батьки дитини вийшли з громадянства України.

Для виходу з громадянства України дитини, яка виїхала на постійне проживання за кордон з одним із батьків, який вийшов з громадянства України, а другий із батьків якої є громадянином України, іноземцем чи особою без громадянства (частини шоста і сьома статті 18 Закону України „Про громадянство України“), той із батьків дитини, який вийшов з громадянства України, подає документи, передбачені підпунктами «а» – «є» пункту 66 Порядку, а також документ, який підтверджує, що один із батьків дитини вийшов з громадянства України.

Для виходу з громадянства України дитини, яка набула за народженням громадянства України (частина восьма статті 18 Закону України „Про громадянство України“), один із батьків дитини подає документи, передбачені підпунктами «а» – «є» пункту 66 Порядку.

Для виходу з громадянства України дитини, яка усиновлена подружжям, один з якого є громадянином України, а другий – іноземцем (частина дев'ята статті 18 Закону України „Про громадянство України“), той з усиновителів дитини, який є іноземцем, подає документи, передбачені підпунктами «а» – «є» пункту 66 Порядку, а також:

а) документ, що підтверджує перебування одного з усиновителів дитини у громадянстві іншої держави (держав);

б) копію паспорта громадянина України або іншого передбаченого статтею 5 Закону України „Про громадянство України“ документа, що підтверджує перебування другого з усиновителів дитини у громадянстві України;

в) копію рішення суду або дипломатичного представництва чи консульської установи України про усиновлення дитини або рішення органу держави, на території якої проживає дитина, про усиновлення дитини, яке визнається дійсним в Україні;

г) документ, що засвідчує шлюбні відносини між усиновителями дитини на момент її усиновлення.

Для оформлення виходу з громадянства України дитини, яку усиновлено іноземцями або особами без громадянства (частина десята статті 18 Закону України „Про громадянство України“), один з усиновителів подає документи, передбачені підпунктами «а»- «є» пункту 66 Порядку, а також:

а) копії документів, які підтверджують, що усиновителі дитини є іноземцями або особами без громадянства;

б) копію рішення суду або дипломатичного представництва чи консульської установи України про усиновлення дитини або рішення органу держави, на території якої проживає дитина, про усиновлення дитини, яке визнається дійсним в Україні.

Документи, що подаються для припинення громадянства України внаслідок його втрати, а також для скасування рішень про оформлення набуття громадянства України:

Для припинення громадянства України внаслідок його втрати органи внутрішніх справ, дипломатичні представництва чи консульські установи України подають такі документи:

а) подання про втрату громадянства України;

б) документ, що підтверджує перебування особи у громадянстві України;

в) документ, що підтверджує наявність хоча б однієї з передбачених статтею 19 Закону України „Про громадянство України” підстав для втрати громадянства України.

Для скасування рішень про оформлення набуття громадянства України відповідно до статті 21 Закону України „Про громадянство України” органами внутрішніх справ, дипломатичними представництвами чи консульськими установами України готуються такі документи:

а) подання про скасування рішення про оформлення набуття громадянства України;

б) документи, які підтверджують, що особа набула громадянства України за територіальним походженням або була поновлена у громадянстві України шляхом обману, внаслідок подання свідомо неправдивих відомостей або фальшивих документів, приховування будь-якого суттєвого факту, за наявності якого особа не може набути громадянства України [6].

ДЕРЖАВНІ ОРГАНИ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ВИРІШЕННІ ПИТАНЬ ГРОМАДЯНСТВА І ЇХ ПОВНОВАЖЕННЯ

Відповідно до розділу IV Закону України „Про громадянство України” у вирішення питань громадянства беруть участь наступні органи: Президент України, Комісія при Президентові України з питань громадянства, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань громадянства та підпорядковані йому органи, МЗС України, дипломатичні представництва та консульські установи України.

Президент України. Стаття 22 Закону України „Про громадянство України” надає Президентові такі повноваження:

- приймати рішення і видавати укази відповідно до Конституції України і цього Закону про прийняття до громадянства України і про припинення громадянства України;
- визначати порядок провадження за заявами і поданнями з питань громадянства та виконання прийнятих рішень;
- затверджувати Положення про Комісію при Президентові України з питань громадянства [5].

Отже, рішення про прийняття особи до громадянства України або припинення особою громадянства України приймає Президент України шляхом видання указів Президента України. Ці рішення надсилаються Міністерству внутрішніх справ України та Міністерству закордонних справ України. Міністерство внутрішніх справ України надсилає повідомлення про прийнятті Президентом України рішення через головне управління МВС України в Автономній Республіці Крим, місті Києві, Київській області, управління МВС України в області, місті Севастополі до районного, районного у місті, міського управління або відділу МВС України за місцем проживання осіб, щодо яких прийнято рішення. Міністерство закордонних справ України надсилає повідомлення про прийнятті Президентом України рішення дипломатичним представництвам чи консульським установам України за місцем постійного проживання осіб, щодо яких прийнято рішення. Районні, районні у містах, міські управління або відділи МВС України, дипломатичні представництва чи консульські установи України у тижневий строк повідомляють у письмовій формі відповідну особу про прийняте Президентом України рішення [6].

Комісія при Президентіві України з питань громадянства. Відповідно до ст. 23 Закону України „Про громадянство України“, Комісія володіє такими повноваженнями:

- розглядати заяви про прийняття до громадянства України, вихід з громадянства України та подання про втрату громадянства України і вносить пропозиції Президенту України щодо задоволення цих заяв та подань;

- повертати документи про прийняття до громадянства України чи про вихід з громадянства України уповноваженому центральному органу виконавчої влади з питань громадянства або Міністерству закордонних справ України для їх оформлення відповідно до вимог чинного законодавства України.

- контролювати виконання рішень, прийнятих Президентом України з питань громадянства [5].

27 березня 2001р. Указом Президента України затверджено Положення про Комісію при Президентіві України з питань громадянства, згідно з якою Комісію визначено як допоміжний орган при Президентіві України, утворений відповідно до Закону України «Про громадянство України». Зазначено, що у своїй діяльності вона керується Конституцією України, Законом України «Про громадянство України», іншими законами, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, а також цим Положенням.

Визначено такі основні завдання Комісії:

- розгляд заяв про прийняття до громадянства України і про вихід з громадянства України, подань про втрату громадянства України, внесення пропозицій Президентіві України щодо задоволення цих заяв і подань;

- здійснення контролю за виконанням рішень з питань громадянства, прийнятих Президентом України;

- внесення пропозицій щодо прийняття законів, видання актів Президента України та інших правових актів з питань громадянства, участь у підготовці проектів таких актів;

- вивчення і узагальнення вітчизняного та іноземного досвіду у питаннях громадянства, внесення пропозицій Президентіві України щодо вдосконалення діяльності органів виконавчої влади, пов'язаної з вирішенням таких питань.

У пункті 4 Положення зазначено: „Комісія для виконання покладених на неї завдань має право:

- повертати документи про прийняття до громадянства України чи про вихід з громадянства України Міністерству внутрішніх справ України або Міністерству закордонних справ України для їх оформлення відповідно до вимог чинного законодавства України;

- одержувати в установленому порядку від центральних та місцевих органів виконавчої влади матеріали, необхідні для розгляду заяв про прийняття до громадянства України і про вихід з громадянства України, подань про втрату громадянства України;

- звертатися у межах своєї компетенції до центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо проведення ними перевірки підстав, наявності або відсутності яких є необхідною для прийняття до громадянства України або припинення громадянства України, та виконання умов прийняття до громадянства України або виходу з громадянства України;

- утворювати в разі потреби тимчасові експертні та робочі групи, залучати в установленому порядку до участі в їх роботі посадових осіб центральних та місцевих органів виконавчої влади, працівників установ та організацій, провідних учених і спеціалістів;

- заслуховувати на своїх засіданнях керівників центральних та місцевих органів виконавчої влади, установ і організацій з питань, що належать до її компетенції;
- користуватися в установленому порядку інформаційними банками даних центральних та місцевих органів виконавчої влади;
- організовувати проведення конференцій, симпозіумів, семінарів, нарад з питань громадянства”.

Комісія утворюється у складі Голови, заступника Голови, відповідального секретаря та членів Комісії. Заступником Голови Комісії за посадою є Керівник Управління з питань громадянства Адміністрації Президента України, відповідальним секретарем Комісії – завідувач сектора по забезпеченню діяльності Комісії з питань громадянства цього Управління. Персональний склад Комісії затверджує Президент України.

Організаційною формою роботи Комісії є засідання, які проводяться в міру потреби, але не рідше одного разу на два місяці.

Попереднє опрацювання та підготовка на розгляд Комісії матеріалів з питань громадянства України здійснюється Управлінням з питань громадянства Адміністрації Президента України. Про результати опрацювання та підготовки зазначених матеріалів доповідає на засіданнях Комісії відповідальний секретар Комісії.

Рішення Комісії разом з підготовленими на їх підставі проектами указів Президента України про прийняття до громадянства України або про припинення громадянства України подаються на розгляд Президентів України.

Проекти указів Президента України про прийняття до громадянства України або про припинення громадянства України візують Голова Комісії, Глава Адміністрації Президента України, його заступник з правових питань та Керівник Управління з питань громадянства Адміністрації Президента України [7].

Компетенції і повноваженням комісії також присвячено кілька норм Порядку провадження за заявами і поданнями з питань громадянства України та виконання прийнятих рішень. Там, зокрема, зазначено, що попереднє опрацювання та підготовку матеріалів з питань громадянства України на розгляд Комісії при Президентів України з питань громадянства здійснює Управління з питань громадянства Адміністрації Президента України.

Комісія перевіряє:

- відповідність оформлення поданих документів вимогам законодавства України;
- підтвердження документами виконання умов прийняття особи до громадянства України та виходу особи з громадянства України, а також наявності підстав для втрати особою громадянства України;
- відсутність підстав, за наявності яких прийняття особи до громадянства України або припинення особою громадянства України не допускається.

За результатами розгляду Комісія вносить Президентів України пропозиції щодо задоволення заяв і подань з питань прийняття до громадянства України або припинення громадянства України.

Якщо під час розгляду Комісією буде встановлено, що подані заявником документи не оформлені відповідно до вимог законодавства України, зазначені документи повертаються до Міністерства внутрішніх справ України або Міністерства закордонних справ України.

Загальний строк розгляду заяв і подань про прийняття до громадянства України або припинення громадянства України не повинен перевищувати одного року з дня їх надходження [6].

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань громадянства та підпорядковані йому органи. Відповідно до ст. 24 Закону України „Про громадянство України” спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань громадянства і підпорядковані йому органи здійснюють такі повноваження:

- + - встановлюють належність до громадянства України відповідно до ст. 3 цього Закону;
- + - приймають заяви разом з необхідними документами щодо прийняття до громадянства України, щодо виходу з громадянства України дітей у випадках, передбачених частинами 8–11 ст. 18 цього Закону, перевіряють правильність їх оформлення, наявність умов для прийняття до громадянства України і відсутність підстав, за наявності яких особа не приймається до громадянства України, наявність підстав для виходу з громадянства України і відсутність підстав, за наявності яких не допускається вихід з громадянства України, та разом зі своїм висновком надсилають на розгляд Комісії при Президентові України з питань громадянства;
- + - готують подання про втрату особами громадянства України і разом з необхідними документами надсилають на розгляд Комісії при Президентові України з питань громадянства;
- + - приймають рішення про оформлення набуття громадянства України особами за підставами, передбаченими пунктами 1, 2, 4–10 ст. 6 цього Закону;
- + - скасовують прийняті ними рішення про оформлення набуття громадянства України у випадках, передбачених ст. 21 цього Закону;
- + - виконують рішення Президента України з питань громадянства;
- + - видають особам, які набули громадянство України, паспорти громадянина України, свідоцтва про належність до громадянства України (для осіб віком до 16 років), тимчасові посвідчення громадянина України, проїзні документи дитини, довідки про реєстрацію особи громадянином України;
- + - вилучають в осіб, громадянство яких припинено або стосовно яких скасовано рішення про оформлення набуття громадянства України, паспорти громадянина України, свідоцтва про належність до громадянства України, тимчасові посвідчення громадянина України, паспорти громадянина України для виїзду за кордон, проїзні документи дитини та видають довідки про припинення громадянства України;
- + - ведуть облік осіб, які набули громадянство України та припинили громадянство України.

Ці повноваження стосуються лише осіб, які проживають на території України.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань громадянства раз на півріччя інформує Комісію при Президентові України з питань громадянства про виконання рішень Президента України з питань громадянства [5].

Указом Президента України „Питання організації виконання Закону України „Про громадянство України” постановлено покласти функції спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань громадянства на Міністерство внутрішніх справ України [8].

Порядком провадження за заявами і поданнями з питань громадянства України та виконання прийнятих рішень визначено, що МВС України перевіряє:

- відповідність оформлення поданих документів вимогам законодавства України;
- підтвердження документами виконання умов прийняття до громадянства України або виходу з громадянства України;
- відсутність підстав, за наявності яких прийняття до громадянства України або вихід з громадянства України не допускається.

Якщо під час перевірки буде встановлено, що подані заявником документи не оформлені відповідно до вимог законодавства України, зазначені документи не пізніш як у місячний строк з дня їх надходження через головне управління МВС України в Автономній Республіці Крим, місті Києві, Київській області, управління МВС України в області, місті Севастополі повертаються до районного, районного у місті, міського управління або відділу МВС України, до якого документи були подані заявником. Районне, районне у місті, міське управління або відділ МВС України не пізніш як у тижневий строк з дня повернення документів надсилає їх заявникові для усунення недоліків. Якщо заявник у двомісячний строк з дня повернення йому документів не усуває недоліки та не подає документи повторно, начальник районного, районного у місті, міського управління або відділу МВС України приймає рішення про припинення провадження за цією заявою.

Якщо документи оформлені належним чином і підтверджують виконання умов прийняття до громадянства України або виходу з громадянства України, а також відсутні підстави, за наявності яких прийняття до громадянства України або вихід з громадянства України не допускається, Міністерство внутрішніх справ України затверджує висновок головного управління МВС України в Автономній Республіці Крим, місті Києві, Київській області, управління МВС України в області, місті Севастополі про можливість задоволення клопотання заявника та надсилає його разом з поданими документами до Комісії при Президентіві України з питань громадянства.

Якщо під час перевірки буде встановлено, що подані заявником документи не підтверджують виконання умов прийняття до громадянства України або виходу з громадянства України, а також будуть виявлені підстави, за наявності яких прийняття до громадянства України або вихід з громадянства України не допускається, Міністерство внутрішніх справ України припиняє провадження за цією заявою, про що через головне управління МВС України в Автономній Республіці Крим, місті Києві, Київській області, управління МВС України в області, місті Севастополі повідомляється районне, районне у місті, міське управління або відділ МВС України, до якого були подані документи.

Районне, районне у місті, міське управління або відділ МВС України не пізніш як у тижневий строк з дня одержання повідомлення про припинення провадження за заявою повідомляє про це відповідну особу в письмовій формі із зазначенням причин припинення провадження.

Про виявлення хоча б однієї з підстав для втрати громадянства України особою, яка проживає на території України, районне, районне у місті, міське управління або відділ МВС України за місцем проживання особи повідомляє головне управління МВС України в Автономній Республіці Крим, місті Києві, Київській області, управління МВС України в області, місті Севастополі.

Головне управління МВС України в Автономній Республіці Крим, місті Києві, Київській області, управління МВС України в області, місті Севастополі перевіряє наявність такої підстави для втрати громадянства України.

У разі необхідності головне управління МВС України в Автономній Республіці Крим, місті Києві, Київській області, управління МВС України в області, місті Севастополі може звернутися до органів Служби безпеки України для перевірки у межах їх компетенції наявності однієї з підстав для втрати громадянства України. Про результати перевірки органи Служби безпеки України повідомляють головне управління МВС України в Автономній Республіці Крим, місті Києві, Київській області, управління МВС України в області, місті Севастополі не пізніше як у двомісячний строк з дня одержання звернення.

У разі підтвердження наявності хоча б однієї з підстав для втрати громадянства України головне управління МВС України в Автономній Республіці Крим, місті Києві, Київській області, управління МВС України в області, місті Севастополі готує подання про втрату особою громадянства України та надсилає його разом з документами, передбаченими підпунктами «б» і «в» с.71 Порядку, до Міністерства внутрішніх справ України.

Міністерство внутрішніх справ України розглядає подання про втрату громадянства України та подані разом з ним документи.

У разі підтвердження наявності хоча б однієї з підстав для втрати громадянства України Міністерство внутрішніх справ України затверджує подання про втрату громадянства України та надсилає його разом з поданими документами до Комісії при Президенті України з питань громадянства.

Загальний строк розгляду органами внутрішніх справ заяв і подань з питань громадянства, рішення за якими приймає Президент України, не повинен перевищувати восьми місяців з дня їх надходження [6].

Міністерство закордонних справ України, дипломатичні представництва та консульські установи України. Їхні повноваження висвітлено у ст. 25 Закону України „Про громадянство України“:

- встановлювати належність до громадянства України відповідно до ст. 3 цього Закону;
- приймати заяви разом з необхідними документами щодо прийняття до громадянства України осіб, які мають визначні заслуги перед Україною, і осіб, прийняття яких до громадянства України становить державний інтерес для України, перевіряють правильність їх оформлення, наявність умов для прийняття до громадянства України і відсутність підстав, за наявності яких особа не приймається до громадянства України, і разом з висновком надсилають на розгляд Комісії при Президенті України з питань громадянства;
- приймати заяви разом з необхідними документами щодо виходу з громадянства України, перевіряють правильність їх оформлення, наявність підстав для виходу з громадянства України, відсутність підстав, за наявності яких не допускається вихід з громадянства України, і разом з висновком надсилають на розгляд Комісії при Президенті України з питань громадянства;
- готувати подання про втрату особами громадянства України і разом з необхідними документами надсилають їх на розгляд Комісії при Президенті України з питань громадянства;
- приймати рішення про оформлення набуття громадянства України особами за підставами, передбаченими пунктами 1, 2, 4–10 ст. 6 цього Закону;
- скасовувати прийняті ними рішення про оформлення набуття громадянства України у випадках, передбачених ст. 21 цього Закону;
- виконувати рішення Президента України з питань громадянства;
- видавати особам, які набули громадянство України, паспорти громадянина України для виїзду за кордон, тимчасові посвідчення громадянина України, проїзні документи дитини, довідки про реєстрацію осіб громадянами України;
- вилучати в осіб, громадянство України яких припинено або стосовно яких скасовано рішення про оформлення набуття громадянства України, паспорти громадянина України для виїзду за кордон, тимчасові посвідчення громадянина України, проїзні документи дитини та видають довідки про припинення громадянства України;

- вести облік осіб, які набули громадянство України та припинили громадянство України;
- перевіряти за заявами осіб, які перебувають за кордоном, належність до громадянства України.

Повноваження цих органів стосуються осіб, які постійно проживають за кордоном [5].

Дипломатичне представництво чи консульська установа України, до якої подано документи щодо прийняття особи до громадянства України або виходу особи з громадянства України, перевіряє відповідність оформлення поданих документів вимогам законодавства України та підтвердження ними виконання умов прийняття до громадянства України або виходу з громадянства України.

Якщо під час перевірки буде встановлено, що подані заявником документи не оформлені відповідно до вимог законодавства України, дипломатичне представництво чи консульська установа України не пізніше як у місячний строк з дня надходження документів повертає їх заявникові для усунення недоліків. Якщо заявник у двомісячний строк з дня повернення йому документів не усуває недоліки та не подає документи повторно, керівник дипломатичного представництва чи консульської установи України приймає рішення про припинення провадження за цією заявою.

Якщо документи оформлені належним чином і підтверджують виконання умов прийняття до громадянства України або виходу з громадянства України, дипломатичне представництво чи консульська установа України готує висновок про можливість задоволення клопотання заявника і не пізніше як у місячний строк з дня надходження документів надсилає цей висновок разом з поданими документами до Міністерства закордонних справ України.

Якщо під час перевірки буде встановлено, що подані заявником документи не підтверджують виконання умов прийняття до громадянства України або виходу з громадянства України, дипломатичне представництво чи консульська установа України готує висновок про відсутність підстав для задоволення клопотання заявника і не пізніше як у місячний строк з дня надходження документів надсилає цей висновок разом з іншими документами до Міністерства закордонних справ України.

Міністерство закордонних справ України перевіряє відповідність оформлення поданих документів вимогам законодавства України, підтвердження документами виконання умов прийняття до громадянства України або виходу з громадянства України.

Якщо під час перевірки буде встановлено, що подані заявником документи не оформлені відповідно до вимог законодавства України, зазначені документи не пізніше як у місячний строк з дня їх надходження повертаються до дипломатичного представництва чи консульської установи України, до якої документи були подані заявником. Дипломатичне представництво чи консульська установа України не пізніше як у тижневий строк з дня повернення документів надсилає їх заявникові для усунення недоліків. Якщо заявник у двомісячний строк з дня повернення йому документів не усуває недоліки та не подає документи повторно, керівник дипломатичного представництва чи консульської установи України приймає рішення про припинення провадження за цією заявою.

Документи щодо прийняття до громадянства України або виходу з громадянства України Міністерством закордонних справ України надсилаються до Міністерства внутрішніх справ України та Служби безпеки України для перевірки підстав, за наявності яких прийняття до громадянства України або вихід з громадянства України не допускається. Міністерство внутрішніх справ України та Служба безпеки України про результати перевірки повідомляють Міністерство закордонних справ України не пізніше як у двомісячний строк з дня одержання документів.

Якщо документи оформлені належним чином і підтверджують виконання умов прийняття до громадянства України або виходу з громадянства України, а також відсутні підстави, за наявності яких прийняття до громадянства України або вихід з громадянства України не допускається, Міністерство закордонних справ України затверджує висновок дипломатичного представництва чи консульської установи України про можливість задоволення клопотання заявника та надсилає його разом з поданими документами до Комісії при Президенті України з питань громадянства.

Якщо під час перевірки буде встановлено, що подані заявником документи не підтверджують виконання умов прийняття до громадянства України або виходу з громадянства України, а також будуть виявлені підстави, за наявності яких прийняття до громадянства України або вихід з громадянства України не допускається, Міністерство закордонних справ України припиняє провадження за цією заявою, про що повідомляється дипломатичне представництво чи консульська установа України, до якої були подані документи.

Дипломатичне представництво чи консульська установа України не пізніше як у тижневий строк з дня одержання повідомлення про припинення провадження за заявою повідомляє про це відповідну особу у письмовій формі із зазначенням причин припинення провадження.

Міністерство закордонних справ України розглядає подання про втрату громадянства України та подані разом з ним документи.

Міністерство закордонних справ України надсилає подання про втрату громадянства України та подані разом з ним документи до Міністерства внутрішніх справ України та Служби безпеки України для перевірки у межах їх компетенції наявності хоча б однієї з підстав для втрати громадянства України. Міністерство внутрішніх справ України та Служба безпеки України про результати перевірки повідомляють Міністерство закордонних справ України не пізніше як у двомісячний строк з дня одержання документів.

У разі підтвердження наявності хоча б однієї з підстав для втрати громадянства України Міністерство закордонних справ України затверджує подання про втрату громадянства України та надсилає його разом з поданими документами до Комісії при Президенті України з питань громадянства.

Загальний строк розгляду Міністерством закордонних справ України, дипломатичними представництвами чи консульськими установами України заяв і подань з питань громадянства, рішення за якими приймає Президент України, не повинен перевищувати восьми місяців з дня їх надходження.

Дипломатичні представництва та консульські установи України приймають рішення про оформлення набуття громадянства України:

- за народженням;
- за територіальним походженням;
- внаслідок поновлення у громадянстві;
- внаслідок усиновлення;
- внаслідок встановлення над дитиною опіки чи піклування;
- внаслідок встановлення над особою, визнаною судом недієздатною, опіки;
- у зв'язку з перебуванням у громадянстві України одного чи обох батьків дитини;
- внаслідок встановлення батьківства;
- за іншими підставами, передбаченими міжнародними договорами України.

До повноважень дипломатичних представництв та консульських установ України також належить скасування рішень про оформлення набуття громадянства України у випадках, передбачених ст. 21 Закону України „Про громадянство України”.

Дипломатичне представництво чи консульська установа України, до якої подано документи щодо оформлення набуття особою громадянства України, перевіряє відповідність їх оформлення вимогам законодавства України та підтвердження ними наявності фактів, з якими Закон пов'язує належність особи до громадянства України.

Якщо під час перевірки буде встановлено, що подані заявником документи не оформлені відповідно до вимог законодавства України, дипломатичне представництво чи консульська установа України не пізніш як у місячний строк з дня надходження документів повертає їх заявникові для усунення недоліків. Якщо заявник у двомісячний строк з дня повернення йому документів не усуває недоліки та не подає документи повторно, керівник дипломатичного представництва чи консульської установи України або його заступник приймає рішення про припинення провадження за цією заявою.

Документи щодо поновлення у громадянстві України дипломатичне представництво чи консульська установа України надсилає через Міністерство закордонних справ України до Міністерства внутрішніх справ України та Служби безпеки України для перевірки відсутності передбачених Законом підстав, за наявності яких поновлення у громадянстві України не допускається. Про результати перевірки Міністерство внутрішніх справ України та Служба безпеки України повідомляють через Міністерство закордонних справ України дипломатичне представництво чи консульську установа України не пізніш як у двомісячний строк з дня одержання документів.

Якщо документи оформлені належним чином і підтверджують наявність фактів, з якими Закон пов'язує набуття особою громадянства України, а щодо поновлення особи у громадянстві України також відсутні передбачені Законом підстави, за наявності яких поновлення у громадянстві України не допускається, керівник дипломатичного представництва чи консульської установи України або його заступник приймає рішення про оформлення набуття особою громадянства України. Про прийняте рішення заявникові повідомляється у письмовій формі не пізніш як у тижневий строк з дня прийняття рішення.

Якщо під час перевірки буде встановлено, що подані заявником документи не підтверджують наявність фактів, з якими Закон пов'язує набуття особою громадянства України, або стосовно поновлення особи у громадянстві України також будуть встановлені передбачені Законом підстави, за наявності яких поновлення у громадянстві України не допускається, керівник дипломатичного представництва чи консульської установи України або його заступник приймає вмотивоване рішення про відмову у задоволенні клопотання про оформлення набуття особою громадянства України та повідомляє про це заявникові у письмовій формі із зазначенням причин відмови не пізніш як у тижневий строк з дня прийняття рішення.

Рішення про оформлення набуття особою громадянства України або про відмову у задоволенні клопотання про оформлення набуття особою громадянства України приймається не пізніш як у місячний строк з дня надходження документів.

Рішення щодо поновлення у громадянстві України приймається не пізніш як у шестимісячний строк з дня надходження документів.

Рішення про оформлення набуття громадянства України у випадках, передбачених ст. 21 Закону України „Про громадянство України”, особою, яка постійно проживає за кордоном,

скасовується керівником дипломатичного представництва чи консульської установи України за місцем постійного проживання особи або його заступником.

Дипломатичне представництво чи консульська установа України не пізніше як у тижневий строк з дня скасування рішення про оформлення набуття громадянства України повідомляє про це відповідну особу у письмовій формі із зазначенням причин скасування такого рішення [6].

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ З ПИТАНЬ ГРОМАДЯНСТВА, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ПОСАДОВИХ І СЛУЖБОВИХ ОСІБ

Цим питанням присвячено останній розділ Закону України „Про громадянство України” (статті 26–29). Відповідно до цих норм, рішення з питань громадянства, прийняті спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань громадянства, Міністерством закордонних справ України та їх органами, можуть бути оскаржені у встановленому законом порядку до суду.

Оскарженню підлягають також дії та бездіяльність посадових і службових осіб, які порушують порядок та строки розгляду справ про громадянство і виконання рішень з питань громадянства, можуть бути оскаржені у судовому та адміністративному порядку.

Нарешті, особи, які постійно проживають за кордоном, оскаржують неправомірні дії чи бездіяльність посадових осіб дипломатичних представництв чи консульських установ України у встановленому законом порядку до суду.

Посадові і службові особи, які порушили Закон України „Про громадянство України”, несуть відповідальність у порядку, передбаченому законами України [5].

Список використаних джерел:

1. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн. – К., 2002.
2. Черкес М. Ю. Міжнародне право. – К., 2004.
3. Міжнародне право: Основні галузі / За ред. Буткевича В. Г. – К., 2004.
4. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 р.
5. Закон України „Про громадянство України” від 18 січня 2001 р.
6. Порядок провадження за заявами і поданнями з питань громадянства України та виконання прийнятих рішень, затверджений Указом Президента України від 27 березня 2001 р.
7. Положення про Комісію при Президентові України з питань громадянства, затверджене Указом Президента України від 27 березня 2001 р.
8. Питання організації виконання Закону України „Про громадянство України”, затверджені Указом Президента України від 27 березня 2001 р.

ДОДАТКИ

Додаток № 1

Зразок

Додаток
до Порядку
Єдина державна
автоматизована
паспортна система

ЗАЯВА-АНКЕТА

на отримання свідоцтва про належність до громадянства України

 ФОТО

1. Прізвище
Ім'я та по батькові

2. Стать

3. Дата народження

4. Місце народження

державна
область
район/місто
селище/село

5. Свідоцтво
про народження

запис № орган,
що видав дата
видачі
серія

дата запису _____

№ _____

6. Місце проживання

поштовий індекс
область
район/місто
селище/село
вулиця
будинок №
квартира/кімната №
Тел. домашній

----- корпус

7. Паспорт або документ,
що його замінює,
одного з батьків чи іншого
законного представника дитини

тип _____
серія _____ № _____
строк дії _____
орган, що видав _____

8. Підстави набуття громадянства України _____

Зазначені в анкеті відомості
звірено з даними свідоцтва
про народження.
Фотовідбиток належить дитині,
якій оформлюється свідоцтво
про належність до громадянства
України.

Посадова особа територіального органу, підрозділу	Свідоцтво про належність до громадянства України
Прізвище _____	№ _____
Підпис _____	Дата _____
Дата _____	
Передати персональні дані для оформлення свідоцтва про належність до громадянства	Посадова особа територіального органу, підрозділу
	Прізвище _____
	Підпис _____
	Дата _____
Посадова особа територіального органу, підрозділу	Свідоцтво отримано
Прізвище _____	Прізвище _____
Підпис _____	Підпис _____
Дата _____	Дата _____

Додаток № 2

До Шевченківського районного суду міста Києва

Заявник: Таран Анна Гаврилівна

1970 року народження

адреса: м. Київ,

вул. Малишка, 25, кв. 115

тел. 561-45-56

Зацікавлена особа: Комісія при

Президентові України

з питань громадянства

м. Київ, вул. М.Коцюбинського, 2

ЗАЯВА

про встановлення факту постійного проживання на території України

Я, Таран Анна Гаврилівна, є громадянкою Республіки Молдова (паспорт № А 1045987 – копія додається), постійно проживаю в Україні. Звертаюся з цією заявою для встановлення факту постійного проживання на території України з 1949 року по 1956 рік моєї баби – Ромеус (Гойтен) Меланії Костянтинівни, 1926 року народження, та мого діда, Ромеуса Іллі Дмитровича, 1926 року народження, з метою отримання мною права набуття громадянства України за територіальним походженням згідно зі ст. 8 Закону України «Про громадянство України».

Факт підтвердження постійного проживання на території України мого діда і баби у судовому порядку зумовлений тим, що у відповідних органах місцевого самоврядування не збереглося необхідних документів, що підтверджується довідкою №150 від 15.05.2004 року, виданою Рудненською селищною радою Залізничного району Львівської області. Оскільки у мене відсутні безспірні докази постійного проживання на території України мого діда і баби, тому Комісією мені відмовлено у наданні громадянства в адміністративному порядку.

З 1949 року по 1956 рік мої баба – Ромеус (Гойтен) Меланія Костянтинівна та дід – Ромеус Ілля Дмитрович постійно проживали на території України в с. Рудно Львівської області, по вул. Центральній, буд. 8. Під час проживання в Україні мої дід та баба працювали на Львівському паровозо-вагоноремонтному заводі, про що свідчать відповідні записи в їх трудових книжках (копії додаються). Також у цей період моя баба (з 1949 по 1955 рік) та дід (з 1950 по 1955 рік) були членами професійної спілки робітників залізничного транспорту та сплачували членські внески (копії профспілкових квитків додаються).

Також під час проживання на території України моїм діду й бабі Бюро запису актів громадського стану Брюховицького району Львівської області видало поновлені свідоцтва про народження – серія ЯД №136289 від 07.05.1953 року та серія ЯШ №195475 від 04.10.1952 року (копії додаються).

Родинний зв'язок між мною, Таран Анною Гаврилівною, та моїми дідом – Ромеусом Іллею Дмитровичем, бабою – Ромеус (Гойтен) Меланією Костянтинівною підтверджується наступними документами:

- Свідоцтвом про народження моєї матері – Ромеус Євгенії Іллівни, серія 1-43 №480785 від 04.06.1960 року (копія додається);

- Свідоцтвом про шлюб моїх батьків – Ромеус Євгенії Іллівни та Лунч Гаврила Івановича ІІ-БК №485831 від 15.03.1970 року;

- Свідоцтвом про моє народження серія У-БМ №401219 від 03.12.1970 року;

Факт постійного проживання у період із 1949 по 1956 рр. моїх діда та баби на території України можуть підтвердити свідки: Прохоров І.І., який мешкає за адресою: м. Львів вул. Вересна, 5, який працював разом із моїм дідом у паровозо-ремонтному депо, та Івасюк П.П., яка мешкає за адресою: м. Рудно Львівської області, вул. Приозерна, 5, яка у період з 1947 по 1948 рр. здавала у оренду кімнату моїм діду та бабі у своєму будинку, поки вони перебували на обліку на отримання житла.

У зв'язку з вищенаведеним та керуючись ст. 8 Закону України «Про громадянство України», ст.ст. 4, 271, 272, 273, 274 Цивільного процесуального кодексу України².

ПРОШУ:

Встановити факт постійного проживання на території України з 1949 року по 1956 рік моєї баби – Ромеус (Гойтен) Меланії Костянтинівни, 1926 року народження, та мого діда – Ромеуса Іллі Дмитровича, 1926 року народження.

У порядку забезпечення доказів прошу допитати свідків Прохорова І.І. та Івасюк П.П. у порядку окремого доручення за місцем їх постійного проживання, оскільки вони похилого віку й не зможуть брати участь при розгляді справи в суді м. Києва

Заявник

А.Г.Таран

Додаток:

1. Паспорт громадянина Молдови № А 1045987 (копія).
2. Довідка №150 від 15.05.2004 року видана Рудненською селищною радою Залізничного району Львівської області (копія).
3. Свідоцтво про народження серія ЯД №136289 від 07.05.1953 року (копія).
4. Свідоцтво про народження серія ЯШ №195475 від 04.10.1952 року (копія),
5. Свідоцтво про народження серія 1-43 №480 785 від 04.06.1960 року (копія).
6. Свідоцтво про шлюб серія ІІ-БК №485831 від 15.03.1970 року (копія).
7. Свідоцтво про народження серія У-БМ №401219 від 03.12.1970 року (копія).
8. Копія трудової книжки Ромеус Меланії Костянтинівни.
9. Копія трудової книжки Ромеуса Іллі Дмитровича.

² Вказано статті Цивільного процесуального кодексу України 1963 р. у чинному ЦПК 2004 р. в ст. 256 зазначено, що „суд розглядає справи про встановлення факту: 1) родинних відносин між фізичними особами;... 4) реєстрації шлюбу, розірвання шлюбу, усиновлення...” та інші факти, які можуть породити для особи юридичні наслідки, а саме можливість набуття громадянства.

10. Копія профспілкового квитка Ромеус Меланії Костянтинівни.
11. Копія профспілкового квитка Ромеуса Іллі Дмитровича.
12. Заява про взяття зобов'язання про припинення громадянства Молдови.
13. Заява про набуття громадянства України.
14. Квитанція про сплату державного мита.

Заяву взято із реальної справи. Фабула справи:

Заявниця, яка є громадянкою Молдови, просила суд в порядку окремого провадження встановити факт постійного проживання на території України її діда та баби з 1949 – 1956 роки для отримання нею права прийняття до громадянства за територіальним походженням відповідно до ст. 8 Закону України „Про громадянство України” - „Набуття громадянства України за територіальним походженням”. Як відомо право прийняття до громадянства належить до компетенції адміністративних органів. Вирішується Президентом України, а точніше Комісією при Президентові України з питань громадянства. Набуття громадянства є адміністративним процесом, проте щоб його набути заявниці необхідно було зібрати та надати певний перелік документів. Ознайомившись зі ст. 8 Закону: „Особа, яка сама або хоча б один з її батьків, дід чи баба, повнорідні брат чи сестра народилися або постійно проживали до 16 липня 1990 року на території, яка стала територією України відповідно до статті 5 Закону України «Про правонаступництво України» (1543-12), а також на інших територіях, що входили до складу Української Народної Республіки, Західно-Української Народної Республіки, Української Держави, Української Соціалістичної Радянської Республіки, Закарпатської України, Української Радянської Соціалістичної Республіки (УРСР), і є особою без громадянства або іноземцем, що взяв зобов'язання припинити іноземне громадянство, та подала заяву про набуття громадянства України, а також її діти реєструються громадянами України.” можна стверджувати, що за суб'єктивним складом, заявник може просити про прийняття до громадянства України, якщо на території України до 16 липня 1991 року постійно проживали:

- сама особа;
- один з її батьків;
- дід чи баба;
- повнорідні брати, сестри.

Наявність сполучників „або”, „чи” вказує на необхідність доведення проживання хоча б однієї з перелічених осіб. Аналізуючи далі цю статтю можливо дійти висновку, що сполучники „і”, „та” вказують на необхідність наявності декількох умов одночасно для набуття громадянства. Тому перерахуємо наступні умови за наявності, яких можна, клопотатися про прийняття до громадянства України за територіальною ознакою.

Для розгляду цієї справи в суді необхідно довести:

1. факт постійного проживання на території України заявника або його батьків, або діда чи баби до 16 липня 1990 року;
2. будучи іноземцем необхідно взяти зобов'язання про припинення громадянства;
3. подати заяву про набуття громадянства України.

Конструкція статті сформульована не чітко, і не зрозуміло, який термін необхідно розуміти в значенні „постійного проживання” — це 1 чи 5 років? Також в статті не вказана особливість, що перебування на території України повинно бути законним, тобто особа повинна була легально перетнути державний кордон? В нашому випадку у заявниці виникли труднощі з доведенням факту постійного проживання її діда та баби на території України протягом 1949-1956 років у адміністративному порядку. В зв'язку з тим, що документи, які б підтверджували проживання протягом 1949-1956 років були втрачені, але були трудова книжка та профспілковий квиток, які підтверджували перебування на території України, та були свідки, які підтвердили факт проживання діда та баби заявниці на території України. В такому випадку Комісією при Президентові України з питань громадянства було відмовлено в наданні громадянства, в зв'язку з неможливістю доведення факту постійного проживання на території України на підставі безспірних доказів, а також у зв'язку з тим, що до компетенції Комісії не входить допит свідків.

Виходячи з таких підстав заявниці не залишалось нічого іншого як звернутися до суду для встановлення факту проживання протягом 1949-1956 років її бабою та дідом на території України, для з метою отримання громадянства. Перш ніж звертатися до суду, в порядку окремого провадження, необхідно пам'ятати про наявності наступних умов: підвідомчість справи суду в порядку цивільного судочинства; відсутність рішення суду, що набрало законної сили чи ухвали суду про закриття провадження в справі; неможливості встановлення даного факту жодним іншим чином; мета встановлення факту — який юридичний інтерес має заявник, тобто факт повинен породити для заявника правові наслідки-у разі його встановлення у особи повинно виникнути право отримання громадянства. Саме рішення суду про встановлення факту постійного проживання діда та баби заявниці на території України протягом 1949-1956р.р. після набрання ним законної сили є підставою для набуття громадянства.

При розгляді справ окремого провадження досить важливим є правильне встановлення кола суб'єктів даних правовідносин. По-перше суд повинен враховувати, що заявник — особа, для якої факт породить правові наслідки інакше така справа буде не підвідомча суду у порядку окремого провадження. При визначенні заінтересованої особи суд повинен враховувати, що заінтересована особа це суб'єкт, на права та обов'язки, якої може вплинути встановлюваний судом факт. Тому неправильне визначення судом заінтересованої особи може мати негативні наслідки. У наведеній вище фабулі справи суд взагалі не визначився із заінтересованою особою, хоча такою особою є Комісія при Президентові України з набуття громадянства, яка відмовила заявниці у набутті громадянства в адміністративному порядку та саме цією Комісією буде виконуватися рішення суду про встановлення факту постійного проживання діда та баби заявниці на території України у 1949-1956р.р. Крім того, суд повинен був при розгляді справи заслухати пояснення заінтересованої особи або отримати від неї письмову відповідь щодо вирішення справи по суті

Метою провадження у цій справі було отримання громадянства України. Інститут громадянства — це правовий зв'язок між особою та державою, яких характеризується наявністю взаємних прав та обов'язків. Держава надаючи громадянство бере обов'язок по захисту, надані соціальних допомоги, а заявник набуваючи громадянство бере обов'язки виконувати закони України, сплачувати податки, захищати країну та берегти природні багатства України тощо. В нашому конкретному випадку заінтересованою особою буде виступати

держава в особі представника від Комісію при Президентові України з питань громадянства. У зв'язку з цим вважаємо доцільним надати проект заяви, з якою звернулася заявниця до суду та виграла справу встановивши факт постійного проживання її баби та діда, але з доповненнями цієї заяви з урахуванням коментарю, який наведений вище та виходячи із матеріальної та процесуальної природи окремого провадження³.

Додаток №3

До окружного адміністративного суду м. Києва

Позивач: Таран Анна Гаврилівна,
04211, м. Київ, вул. Малишка, 25, кв. 115,
тел. 561-45-56

Відповідач: Комісія при Президентові України з
питань громадянства,
02250, м. Київ, вул. М.Коцюбинського, 2

Адміністративний позов

про скасування рішення про повернення документів

Таран Анна Гаврилівна є громадянином Республіки Молдова (паспорт № А 1045987 – додаток 1), постійно проживає в Україні з 1994 р. (додаток 2).

Заявниця звернулася до Комісії при Президентові України із питань громадянства з заявою (Додаток 3) про прийняття її до громадянства на основі ст. 8 Закону України "Про громадянство України" за територіальним походженням. 16 березня 2006 р. рішенням Комісії заявниці були повернуті подані нею документи без письмового пояснення, причин відмови (Додаток 4). В усній розмові Таран А.Г. пояснили, що причина відмови, це відсутність підтвердження факту постійного проживання її, її батьків, діда чи баби, братів або сестер на території України до 16 липня 1990 р. на території України.

Дана відмова є незаконною, адже прийнята з порушенням Законів України „Про громадянство України” та „Про звернення громадян”, оскільки не було повідомлено письмово причини відмови.

Відповідно до ст. 6 Закону однією з підстав набуття громадянства України є територіальне походження. Відповідно до ст. 8 Закону України «Про громадянство України» набуття громадянства за територіальним походженням здійснюється за наявності таких умов:

1) якщо заявник доведе, що особисто або хоча б один з її батьків, дід чи баба, повнорідні брат чи сестра народилися або постійно проживали до 16 липня 1990 року на території, яка стала територією України відповідно до статті 5 Закону України «Про правонаступництво України», а також на інших територіях, що входили до складу Української Народної Республіки, Західно-Української Народної Республіки, Української Держави, Української Соціалістичної Радянської Республіки, Закарпатської України, Української Радянської Соціалістичної Республіки (УРСР);

³ При опису справи використано наступний матеріал: Коцюба В. О., Холод Р. В. Особливості встановлення нового юридичного факту у порядку окремого провадження (ст. 8 Закону України „Про громадянство”) // Юриспруденція: теорія і практика. – 2005. – 8 (10)

2) заявник будучи іноземцем повинен взяти зобов'язання про припинення громадянства іншої держави;

3) заявник подає заяву про набуття громадянства України.

При умові дотримання всіх перелічених умов заявник повинен бути прийнятий до громадянства України відповідно до ст. 8 Закону „Про громадянство України“.

Той факт, що заявниця дотрималася всіх вище зазначених умов підтверджується такими документами:

1) у 2006 році було винесено судове рішення, яким встановлено факт постійного проживання на території України з 1949 року по 1956 рік бабусі – Ромеус (Гойтен) Меланії Костянтинівни, 1926 року народження, та дідуся, Ромеуса Іллі Дмитровича, 1926 року народження заявниці (справа № 259-8941/2006) (Додаток 5);

2) заявниця подала копію заяви встановленої форми про припинення громадянства Республіки Молдова з відміткою про реєстрацію її дипломатичним консульством Республіки Молдова (Додаток 6);

3) заявниця подала заяву про набуття громадянства України (Додаток 7).

Отже, заявниця дотрималася всіх вимог, необхідних для прийняття громадянства України. Відповідно до п. 2 ст. 23 Закону „Про громадянство України“ Комісією при Президентіві України з питань громадянства не було повернено документів для оформлення згідно з вимогами чинного законодавства України, що свідчить про правильне оформлення документів та відсутність жодних зауважень. Жодних інших підстав для відмови у прийнятті до громадянства України законодавством не передбачено.

На підставі вищевикладеного заявниця вважає, що Указ Президента України „Про відмову у прийнятті до громадянства України“ від 16 березня 2006 р. № 150/2006 не ґрунтується на нормах законодавства та порушує її право на набуття громадянства.

Враховуючи викладене, на підставі статей 6, 8, 23 Закону України „Про громадянство України“ та статей 6, 18, ч. 3 ст. 19, статей 49, 50, п. 1, 2 ч. 3 ст. 105, ст. 106 Кодексу адміністративного судочинства України

ПРОШУ:

скасувати рішення Комісією при Президентіві України з питань громадянства від 16 березня 2006 р. № 150/2006;

зобов'язати Комісією при Президентіві України з питань громадянства прийняти документи Таран Анни Гаврилівни для набуття громадянства;

витребувати у Комісії при Президентіві України з питань громадянства документи про відмову у наданні громадянства Таран Анни Гаврилівни.

Додатки:

1. Копія паспорта громадянина Молдови – 1 арк.
2. Копія довідки про тимчасову реєстрацію на території України – 2 арк.
3. Копія заяви про набуття громадянства України – 1 арк.
4. Рішення від 16 березня 2006 р. № 150/2006 – 1 арк.
5. Копія рішення суду справа № 259-8941/2006 – 2 арк..

6. Копія заяви про взяття зобов'язання про припинення громадянства – 1 арк.
7. Копія заяви про набуття громадянства України – 1 арк.
8. Квитанція про сплату витрат на інформаційно-технічне забезпечення – 1 арк.
9. Квитанція про сплату державного мита – 1 арк.

№ _____ 200_ р.

Таран А.Г.

(підпис)

Додаток №4

До Святошинського районного суду м. Києва
Заявник: Калістратова Тетяна Іванівна, яка проживає за адресою: 02157 м. Київ, бульв. Перова, буд. 54, кв. 1

Заінтересована особа: Комісія при Президентові України з питань громадянства, 02250, м. Київ, вул. М.Коцюбинського, 2.

ЗАЯВА

про встановлення факту батьківства

Я, Марек Тетяна Іванівна, народилася у м. Люблін 21 грудня 1980 р. (Додаток 1) У свідоцтві про народження у графі «батько» було записано прізвище матері, а ім'я та по батькові батька було записано зі слів матері – Іван Семенович, фактично ж моїм батьком був Петров Іван Семенович, 1958 року народження, громадянин України (Додаток 2).

Моя мати, Марек Таміла Павлівна, приблизно з 1976 по 1986 роки перебувала у фактичних шлюбних відносинах з Петровим Іваном Семеновичем. Батько працював у Польщі мікробіологом за відрядженням з Академії мікробіології Української РСР, зі слів матері. Після мого народження батько разом з моєю матір'ю виховував та утримував мене, про що свідчать фотокартки (Додаток 3) та грошові перекази, які він надсилав під час перебування на території України (Додаток 4). Петров І.С. визнавав себе моїм батьком, що підтверджується листуванням між батьком і матір'ю (Додаток 5). Батько завжди вітав мене з днем народження (Додаток 6) і виявляв до мене особливе ставлення, яке я розцінюю як батьківське (на листівці – „моїй любій донечці у день її 5-річчя“).

Після 1986 року батьку заборонили виїзд за межі території СРСР і з 1987 р. зв'язок з ним ми втратили. З 2000 р. я почала розшукувати свого батька, я знайшла родину батькового рідного брата Петрова Юрія Семеновича, 1948 року народження, та маму Петрову Антоніну Павлівну. Вони можуть підтвердити факт визнання Петровим Іваном Семеновичем мене своєю дитиною, адже після відрядження батько спілкувався з ними та повідомив, що в Польщі має дитину та залишив фотокартки з моїм зображенням (Додаток 7).

Встановлення факту батьківства мені потрібно для спрощеної процедури набуття громадянства відповідно до п. 9 ч. 1 ст. 6 Закону України „Про громадянство України“.

В березні 2005 р. мною було подано заяву про набуття громадянства України (Додаток 8) та заяву про припинення іноземного громадянства (Додаток 9).

З урахуванням вищенаведеного та відповідно до статей 6, 8, 15 Закону України „Про громадянство України “ та статей 119, 256, 258 Цивільного процесуального кодексу України

ПРОШУ:

- 1) встановити, що Петров Іван Семенович є батьком Калістратової Тетяни Іванівни;
- 2) допитати як свідків Петрова Юрія Семеновича, Петрову Антоніну Павлівну, які проживають за адресою: 04211, м. Київ, вул. Голосіївська, 45, кв. 8, які можуть підтвердити визнання Петровим Іваном Семеновичем мене своєю донькою.

Додатки:

1. Копія свідоцтва про народження – 1 арк.
2. Копія свідоцтва про смерть від 10.12.1989 р. – 1 арк.
3. Фотокартки – 10 арк.
4. Копія грошових переказів – 5 арк.
5. Листи – 15 арк.
6. Вітальні листівки – 3 арк.
7. Фотокартки – 4 арк.
8. Копія заяви про набуття громадянства України – 1 арк.
9. Копія заяви про взяття зобов'язання про припинення громадянства – 1 арк.
10. Квитанція про сплату витрат на інформаційно-технічне забезпечення – 1 арк.
11. Квитанція про сплату державного мита – 1 арк.

Дата

Калістратова Т.І.

(підпис)

Додаток №5

*Процедура отримання права на постійне проживання
у Сполучених Штатах Америки особами,
що одружені з американськими громадянами⁴*

Легальна імміграція до Сполучених Штатів Америки є дуже складним питанням, як у правовому, так і процедурному плані. США намагаються контролювати кількість іммігрантів, в тому числі шляхом встановлення граничної кількості імміграційних віз, що можуть бу-

⁴ Мілорава М. Процедура отримання права на постійне проживання у Сполучених Штатах Америки особами, які одружені з американськими громадянами // Юриспруденція: теорія і практика. – 2005. – 8 (10).

ти видані протягом року по всьому світу. Деякі категорії бажаючих переїхати на постійне проживання до США змушені чекати роки і навіть десятиріччя на отримання відповідного дозволу. Ці обмеження однак не стосуються такої „привілейованої“ категорії іммігрантів як „близькі родичі американських громадян“, до яких §201(2)(A)(i) Закону США про імміграцію та громадянство 1952 року (The Immigration and Nationality Act of 1952, далі – Закон про імміграцію), окрім дітей та батьків, також відносить дружин американських громадян. Давайте розглянемо, які кроки необхідно зробити подружжю для того, щоб мати змогу разом проживати на території Сполучених Штатів.

Процедури імміграції відрізняються одна від одної в залежності від того на території якої країни і в якому статусі перебуває потенційний іммігрант на момент порушення імміграційного процесу. Стосовно осіб, що перебувають у шлюбі (або планують вступити у шлюб) з громадянами США, можливі такі варіанти.

1. Особа, що перебуває у шлюбі з громадянином (громадянкою) США на момент порушення імміграційного процесу перебуває за кордоном США. 2. Особа, що перебуває у шлюбі з громадянином (громадянкою) США на момент порушення імміграційного процесу перебуває на території США (маються на увазі лише випадки легального перебування, окрім, випадку, коли така особа в'їхала на територію США за візою нареченої (нареченого) громадянина (громадянки) США); 3. Американський громадянин (громадянка) має намір укласти на території США шлюб з особою, що має громадянство іншої держави і перебуває за кордоном. Власно кажучи, така особа – наречена (наречений) громадянина (громадянки) США, при її в'їзді до США не вважається іммігрантом, але може набути цього статусу пізніше після укладення на території США шлюбу з громадянином (громадянкою) США. По-перше, з'ясуємо, хто визнається дружиною (чоловіком, жінкою) американського громадянина (громадянки) з точки зору американського імміграційного права. Як випливає із положень §101(a)(35) Закону про імміграцію, дружиною американського громадянина (громадянки) є особа, що уклала з таким громадянином (громадянкою) дійсний шлюб шляхом будь-якої шлюбної церемонії, на якій сторони, що уклали шлюб, обидві були фізично присутні. Якщо сторони не були обидві фізично присутні на церемонії укладання шлюбу, що, наприклад, трапляється в деяких східних країнах, для того щоб вважатися подружжям, вони повинні довести наявність фактичних шлюбних відносин. Для успішного проведення імміграційної процедури дуже важливо довести, що подружжя перебуває у bona fide, тобто дійсному шлюбі і що такий шлюб не був укладений лише з метою імміграції до США. Укладення особою шлюбу з метою імміграції до США є підставою для визнання такої особи „небажаною“ (ineligible), що тягне за собою втрату нею можливості іммігрувати до США будь-коли в майбутньому.

У відповідності до §204(a) Закону про імміграцію процедура отримання імміграційної візи розпочинається з того, що петиціонер – американський громадянин (громадянка), чия дружина бажає переїхати до США на постійне проживання, від свого імені подає до Служби громадянства та імміграції Департаменту внутрішньої безпеки США (далі – Служба громадянства та імміграції) клопотання щодо іноземного родича (форма I-130, Petition for Alien Relative). Подання I-130 клопотання оплачується відповідним збором, розмір якого на території США на сьогоднішній день становить 185 доларів.

До I-130 клопотання мають бути додані копії документів, підтверджуючі громадянство петиціонера (копія свідоцтва про народження або копія Сертифіката про натуралізацію або копія дійсного паспорта громадянина США та т.і.); копії документів, що свідчать про укладення шлюбу; якщо будь-хто з подружжя знаходився у попередньому шлюбі – мають бу-

ти додані копії документів, що підтверджують його юридичне припинення. На відміну від української традиції, від копій документів, що подаються до державних органів США, зазвичай не вимагається їх нотаріального засвідчення. Копії документів, виданих іноземною державою, повинні супроводжуватись перекладом на англійську мову, виконаним сертифікованим перекладачем.

Задоволення I-130 клопотання залежить від того, чи існує достатньо доказів, щоб перекопати Службу громадянства та імміграції в дійсності шлюбу. Доказами, підтверджуючими дійсність шлюбу, можуть бути, наприклад, наявність у подружжя спільних банківських рахунків та/або кредитних карток, подання спільних податкових декларацій, наявність „сімейного” полісу медичного страхування, наявність спільної власності, здійснення подружжям подорожей разом, листування з родичами та друзями від імені обох з подружжя та т.і.

Окрім недоведення дійсності шлюбу, підставою відмови у задоволенні I-130 клопотання та видачі імміграційної візи також може бути віднесення потенційний іммігранта до категорії „небажаних” (ineligible) іноземців, тобто таких, яким не може бути видана віза або дозволений в'їзд до Сполучених Штатів. Підстави „небажаності” викладені у §212 Закону про імміграцію і включають серед інших:

- „небажаність” за станом здоров'я;
- „небажаність” внаслідок того, що особа імовірно може опинитися на суспільному утриманні (public charge) у США;
- „небажаність” внаслідок скоєння певних видів злочинів;
- „небажаність” з підстав безпеки (сюди ж входить „небажаність” внаслідок участі особи у терористичній діяльності);
- „небажаність” внаслідок попереднього нелегального перебування на території США та інших порушень імміграційного законодавства, а також, якщо до особи в минулому було винесено рішення щодо депортації;
- деякі інші підстави.

Зупинимось більш детально на перших двох видах підстав визнання потенційного іммігранта „небажаним”. У першому випадку, у відповідності до §212(a)(1)(A) підставою для визнання особи „небажаною” може бути наявність у такої особи певних видів „заразних захворювань”, що мають велике значення для суспільного здоров'я, таких як СНІД; наявність фізичного або душевного розладу та поведінки, що відповідає цьому розладу, що може становити загрозу для безпеки, власності або добробуту такої особи або інших осіб; а також вживання наркотиків або наявність наркотичної залежності. Для того, щоб довести відсутність цих факторів, потенційний іммігрант повинен пройти медичне обстеження у сертифікованому американським урядом медичному закладі. Ще однією вимогою гарантування належного стану здоров'я потенційного іммігранта є його вакцинація проти деяких видів заразних захворювань (§212(a)(1)(A)(ii) Закону про імміграцію). Проходячи медичне обстеження, особа повинна надати докази отримання необхідних щеплень у минулому, або може отримати такі щеплення безпосередньо під час медичного обстеження. У другому випадку „небажаною” у відповідності до §212(a)(4) Закону про імміграцію може бути визнана будь-яка особа, яка після її в'їзду до США має шанс опинитися на суспільному утриманні. Для того, щоб уникнути дії цього положення, петиціонер (американський громадянин) повинен виступити спонсором особи, на користь якої вноситься I-130 клопотання, шляхом видачі так званого „Зобов'язання про матеріальну підтримку” (Affidavit of support). Підписуючи дане зобов'язання, спонсор погоджується матеріально підтримувати

особу, на користь якої було внесено I-130 клопотання, на рівні річного доходу, що становить не менш, аніж 125% федерального рівня малозабезпеченості (§213(a)(1) Закону про імміграцію). У випадку, коли I-130 клопотання задовольняється Службою громадянства та імміграції США, про що петиціонер повідомляється відповідним листом, імміграційна справа передається до Державного департаменту США, що приймає рішення про видачу імміграційної візи. Як вже зазначалось вище, на відміну від інших категорій іммігрантів, щорічна кількість віз для яких обмежена і які після задоволення їх клопотань змушені чекати на отримання візи у черзі, номер імміграційної візи для дружини американського громадянина надається негайно після задоволення I-130 клопотання. Подальша процедура імміграції залежить від того, на території якої країни перебуває потенційний іммігрант на момент, коли йому був присвоєний номер імміграційної візи.

Якщо потенційний іммігрант знаходиться на території іноземної держави, його імміграційна справа передається до консульства США у цій державі, яке призначає співбесіду для остаточного прийняття рішення щодо видачі імміграційної візи. Отримання візи дає можливість візоутримувачу протягом 6 місяців в'їхати на територію США на постійне проживання.

Якщо на момент задоволення I-130 клопотання потенційний іммігрант вже знаходиться на території Сполучених Штатів, наступним його кроком є заповнення та подання до Служби імміграції та громадянства форми I-485 „Клопотання про реєстрацію постійного проживання або врегулювання статусу“ для отримання статусу особи, що постійно проживає у США. В залежності від того, в якому штаті розглядається Клопотання I-485, термін його розгляду може становити від 6 до 18 місяців. У зв'язку з цим, одночасно з поданням I-485 також може бути подане Клопотання про надання дозволу на працевлаштування на території США (форма I-765), яке зазвичай задовольняється протягом 2-3 місяців. Умовою задоволення I-485 клопотання є успішне проходження дружиною громадянина (громадянки) США співбесіди, що проводиться Службою громадянства та імміграції США. Як і у випадку, коли співбесіда проводиться на території іноземної держави співробітником консульства, метою такої співбесіди є перевірка bona fide шлюбу, тобто, чи є шлюб, на підставі якого ґрунтується клопотання про імміграцію, дійсним, добросовісним. Дружина американського громадянина (громадянки), з якою проводиться співбесіда, має бути готова відповісти на питання, що стосуються її сімейного життя та надати відповідні докази (фотографії, листи, фінансову документацію та т.і.). Якщо співбесіда проводиться на території США, на ній вимагається присутність обох з подружжя. У рідких випадках, коли у Служби громадянства та імміграції є сумніви у дійсності укладеного шлюбу, співбесіда може проводитись окремо з кожним із подружжя.

Іншою метою співбесіди є становлення наявності чи відсутності підстав для визнання дружини американського громадянина „небажаною“. Особі, з якою проводиться співбесіда, можуть бути поставлені питання, які стосуються підстав „небажаності“. Якщо співбесіда проводиться у консульському відділі США в іноземній державі, особа, з якою проводиться співбесіда, повинна представити співробітникові консульства результати медичного огляду та Зобов'язання про матеріальну підтримку (Affidavit of support), видане на її ім'я. У випадку, коли співбесіда проводиться на території США, мати при собі ці документи не потрібно, оскільки вони подаються до Служби громадянства та імміграції разом із I-485 Клопотанням. Вище була розглянута ситуація, коли клопотання щодо дружини подається громадянином (громадянкою) США. Американське законодавство також передбачає де-

кілька випадків, коли I-130 клопотання може бути подане безпосередньо дружиною американського громадянина. Так, у випадку смерті громадянина США за його дружиною на протязі 2 років з дня смерті зберігається статус „близького родича американського громадянина“ і, відповідно, право на отримання імміграційної візи, за умови, що на момент смерті термін шлюбу становив не менш, ніж 2 роки, подружжя не здійснювало окремого проживання, а також, що на момент подання клопотання дружина не вступила у новий шлюб (§201(в)(2)(А)(і); §204(а)(1)(А)(іі) Закону про імміграцію).

Ще один випадок стосується подання I-130 клопотання безпосередньо дружиною американського громадянина, якщо вона або її дитина стала жертвою насильства у сім'ї. За цих умов клопотання може бути подане навіть, якщо подружжя проживає окремо або відбулося розлучення. Звичайно, у такому випадку дружина американського громадянина повинна довести, що саме насильство у сім'ї стало причиною роздільного проживання або розлучення (§204(а)(1)(А)(ііі) Закону про імміграцію). Процес отримання імміграційної візи є досить довгим за часом, і залежить як від швидкості роботи американських органів влади, так і від завантаженості консульств. У зв'язку з цим виникає питання, що робити тим подружжям, які до отримання візи змушені жити роздільно на території різних країн і як тоді доводити дійсність шлюбу і наявність спільного життя. Це питання було вирішене з прийняттям у 2000 році Закону США стосовно рівноправ'я у легальній імміграції для сімей (The Legal Immigration Family Equity Act, далі – LIFE Act), що вніс істотні зміни до американського імміграційного законодавства. Зокрема, був введений новий тип неімміграційної візи – К-3, що надає дружинам американських громадян, на користь яких було подане I-130 клопотання, можливість в'їхати на територію США з правом тимчасового проживати та працевлаштування до тих пір, поки не буде вирішене питання про задоволення I-130 клопотання та отримання статусу постійного мешканця США (§ 1103(а) LIFE Act; § 101 (а)(15)(К)(іі) Закону про імміграцію). Клопотання щодо надання К-3 візи (форма I-129F), вноситься до Служби громадянства та імміграції США від імені дружини американським громадянином (громадянкою), що перед цим подав I-130 Клопотання та отримав стосовно нього Повідомлення про порушення справи (форма I-797 Notice of action), копія якого має бути додана до I-129F. Після задоволення I-129F клопотання Службою громадянства та імміграції, матеріали імміграційної справи направляються до консульства США у тій країні, де було укладено шлюб. Якщо шлюб було укладено на території США, документи направляються до консульства США у тій країні, де проживає дружина громадянина США. Після отримання документів консульство США призначає співбесіду для дружини американського громадянина (громадянки). На відміну від імміграційної візи, яка може бути отримана і в той час, як дружина американського громадянина знаходиться у США, К-3 віза може бути отримана лише через консульство США. Таким чином, навіть якщо на момент задоволення I-129F клопотання дружина американського громадянина (громадянки) знаходиться у США, для отримання К-3 статусу вона повинна повернутися до тієї країни, куди були направлені її документи.

Термін дії К-3 візи – 2 роки, однак цей термін може бути подовжений. Особи, що перебувають на території США за К-3 візою, можуть звернутися до Служби громадянства та імміграції за Дозволом на працевлаштування (форма I-765 Application for Employment Authorization). Маючи К-3 візу особа може вільно виїжджати за межі Сполучених Штатів та повертатися назад. Якщо дружина американського громадянина перебуває на території США за К-3 візою на момент задоволення основного I-130 клопотання, не потребується її повернення до своєї країни за отриманням імміграційної візи, оскільки подальше врегулювання її статусу

проводиться шляхом подання до Служби імміграції та громадянства форми I-485 „Клопотання про реєстрацію постійного проживання або врегулювання статусу“. Як вже зазначалось вище, у такому випадку остаточно співбесіда та присвоєння статусу постійного мешканця США проводиться Службою громадянства та імміграції за місцем проживання подружжя.

Розглянемо тепер питання отримання візи особою, що бажає в'їхати до Сполучених Штатів з метою одружитися з громадянином (громадянкою) США. Віза, що надається у цьому випадку, відноситься до категорії неімміграційних віз і класифікується як K-1 – віза нареченої (нареченого). На відміну від K-3, віза K-1 є однократною, термін її дії становить 6 місяців, що означає, що візоутримувач має право разового в'їзду на територію США на протязі цих 6 місяців з дати видачі візи.

Процедура видачі K-1 візи регулюється §214 (d) Закону про імміграцію. Клопотання щодо видачі K-1 візи (форма I-129F Petition for Alien Fiance(e)) подається до Служби громадянства та імміграції громадянином (громадянкою) США, що має намір одружитися з особою щодо якої вноситься клопотання. До клопотання петиціонер повинен додати документальні докази того, що наречені зустрічались особисто на протязі останніх 2 років, що передують поданню клопотання (такими доказами можуть бути фотографії, листи та т.і.), мають bona fide намір одружитися (таким доказом може бути заява від імені обох наречених з викладенням їх наміру одружитися), а також доказ того, що наречені мають право укласти легальний шлюб протягом трьох місяців з дати в'їзду нареченої (нареченого) до Сполучених Штатів (сюди відносяться докази юридичного припинення попередніх шлюбів, а також дозвіл від батьків, якщо це потребується у зв'язку з віком наречених за законами того штату, де буде укладено шлюб).

Якщо Служба громадянства та імміграції задовольняє клопотання, документи направляються до консульства США за місцем проживання нареченої (нареченого). Співбесіда щодо отримання K-1 візи включає оцінку того, чи дійсно між нареченими існують відносини, на які вонисилаються в обґрунтування необхідності видачі візи. У зв'язку з цим наречена (наречений) громадянина США повинна під час співбесіди представити докази дійсності існування таких відносин (фотографії, листи та т.і.). Також наречена (наречений) повинен представити Affidavit of support, виданий особою, що внесла I-129F клопотання, та результати медичного обстеження.

За K-1 візою термін перебування особи за на території США не може перевищувати три місяці, на протязі яких ця особа повинна одружитися з громадянином США, що подав I-129F клопотання. Якщо у цей термін шлюб не був укладений, особа, що має K-1 візу, повинна, у відповідності до §214 (d) Закону про імміграцію, залишити країну не пізніше останнього дня спливу тримісячного терміну. Але і у випадку, коли шлюб було укладено, особа, що має K-1 візу, повинна залишити країну, якщо тільки до спливу тримісячного терміну вона не висловить свого бажання постійно проживати на території США шляхом подання до Служби громадянства та імміграції форми I-485 „Клопотання про реєстрацію постійного проживання або врегулювання статусу“. При бажанні одночасно з формою I-485 може бути подане I-765 клопотання про надання дозволу на працевлаштування. Як і у попередніх випадках право на постійне проживання у США надається особі за результатами розгляду I-485 клопотання та співбесіди, що проводиться Службою імміграції та громадянства США і на якій подружжя повинно довести, що шлюб, укладений ним на території США, є bona fide.

В незалежності від того, шляхом яких імміграційних процедур дружина американського громадянина (громадянки) отримала статус постійного мешканця США, первинно цей ста-

тус надається на умовній основі (§ 216 (а)(1) Закону про імміграцію). Сутність такої „умовності“ полягає в тому, що у випадку, коли протягом 2 років з дня отримання такого „умовного“ статусу буде виявлено, що шлюб укладено з метою імміграції до США, або такий шлюб буде офіційно анульований чи припинений (окрім як внаслідок смерті американського громадянина (громадянки)), статус постійного мешканця США, наданий дружині американського громадянина (громадянки), скасовується і така особа має залишити територію США.

„Умовність“ права постійного проживання скасовується через 2 роки з дати отримання такого права. Для того, щоб скасувати „умовність“ і отримати повне право постійного проживання подружжя у термін 90 днів до спливу цих 2 років повинне подати до Служби громадянства та імміграції сумісне клопотання щодо скасування „умовності“ постійного проживання (форма I-751 Petition to Remove the Conditions on Residence). Якщо цього не буде зроблено, по спливі 2 років дружина американського громадянина також втрачає право постійного проживання і має залишити територію США (§ 216(с)(1)(а) та § 216(с)(2)(А) Закону про імміграцію). Після отримання клопотання, Служба громадянства та імміграції призначає співбесіду з подружжям, і якщо результати такої співбесіди є задовільними, дружина американського громадянина(громадянки) отримує повне право постійного проживання у США. Необхідно також зазначити, що за обсягом прав, що надаються постійному мешканцю США, „умовний“ статус нічим не відрізняється від „повного“. Час перебування в „умовному“ статусі зараховується у період постійного проживання, необхідний для наступного отримання громадянства США (§216 (е) Закону про імміграцію). Отримання особою статусу постійного мешканця США надає їй право вільного проживання будь-де на території США, право вільного працевлаштування (за виключенням деяких посад на державній службі), право вільно виїздити за кордон та повертатися до США (за умови, що термін закордонної подорожі не перевищує 6 місяців), право через певний час та при дотриманні певних умов отримати громадянство США та інші права. Підтвердженням цього статусу є посвідчення постійного мешканця США, яку за звичкою також називають „зеленою картою“, хоча на сьогоднішній день ця назва має лише історичне навантаження, оскільки сучасні посвідчення мають зовсім інший колір. На завершення цієї статті хотілось би привести деякі корисні офіційні веб-сайти, на яких можна отримати корисну інформацію та пояснення щодо імміграційних процедур, завантажити та розпечатати офіційні форми імміграційних клопотань та т.і.

Додаток №6

Європейська конвенція про громадянство

Страсбург, 6 листопада 1997 року

(Конвенцію ратифіковано

із застереженням та заявою Законом N 163-V (163-16) від 20.09.2006)

Офіційний переклад

Преамбула

Держави – члени Ради Європи та інші держави, які підписали цю Конвенцію, враховуючи, що метою Ради Європи є досягнення більшого єднання між її членами,

враховуючи численні міжнародні документи, що стосуються громадянства, множинного громадянства та безгромадянства,

визнаючи, що у питаннях, які стосуються громадянства, мають враховуватися законні інтереси як держав, так і окремих осіб,

бажаючи сприяти прогресивному розвитку правових принципів, які стосуються громадянства, та їхньому запровадженню у внутрішньодержавному праві, а також бажаючи запобігати у міру можливості випадкам безгромадянства,

бажаючи запобігати дискримінації у питаннях, які стосуються громадянства, враховуючи право на повагу до сімейного життя, яке викладене у статті 8 Конвенції про захист прав і основних свобод людини

(995_004),

відзначаючи різні підходи держав до питання множинного громадянства та визнаючи, що кожна держава може вільно вирішувати, які наслідки має у її внутрішньодержавному праві факт набуття її громадянином іншого громадянства або його належності до іншого громадянства,

дійшовши згоди про доцільність пошуку відповідних рішень наслідкам множинного громадянства, та зокрема у тому, що стосується прав і обов'язків осіб, які мають громадянство двох або більше держав,

вважаючи за доцільне, щоб особи, які мають громадянство двох або більше держав – учасниць Конвенції, мали виконувати свій військовий обов'язок лише стосовно однієї з цих держав,

вважаючи за необхідне сприяти міжнародному співробітництву між національними органами, які займаються питаннями громадянства, погодилися про таке:

Глава I

Загальні положення

Стаття 1

Предмет Конвенції

Ця Конвенція встановлює принципи та правила, що стосуються громадянства фізичних осіб, і правила, що регулюють виконання військового обов'язку у випадках множинного громадянства, з якими має узгоджуватися внутрішньодержавне право держав-учасниць.

Стаття 2

Визначення

Для цілей цієї Конвенції:

- a) «громадянство» означає правовий зв'язок між особою та державою без зазначення етнічного походження особи;
- b) «множинне громадянство» означає одночасну належність особи до громадянства двох або більше держав;
- c) «дитина» означає будь-яку особу, що не досягла 18 років, якщо за законодавством, яке застосовується до дітей, повноліття не настає раніше;
- d) «внутрішньодержавне право» означає всі типи положень національної правової системи, включаючи конституцію, закони, нормативні акти, укази, судову практику, звичаєві

правила та практику, а також правила, що випливають із міжнародних документів, які мають обов'язкову силу.

Глава II

Загальні принципи, що стосуються громадянства

Стаття 3

Юрисдикція держави

1. Кожна держава визначає у своєму законодавстві, хто є її громадянами.
2. Це законодавство визнається іншими державами тільки за умови його відповідності чинним міжнародним конвенціям, міжнародному звичаєвому праву та принципам права, які є загальноновизнаними стосовно громадянства.

Стаття 4

Принципи

Правила кожної держави-учасниці, які стосуються громадянства, ґрунтуються на таких принципах:

- a) кожна особа має право на громадянство;
- b) безгромадянства слід уникати;
- c) жодна особа не може бути безпідставно позбавлена громадянства;
- d) ні укладення шлюбу, ні розірвання шлюбу між громадянином держави-учасниці та особою, яка має громадянство іншої держави, ні зміна громадянства одним із подружжя під час перебування у шлюбі не впливають автоматично на громадянство другого з подружжя.

Стаття 5

Заборона дискримінації

1. Правила держави-учасниці, які стосуються громадянства, не повинні містити розрізнені або допускати практику, що призводять до дискримінації за ознакою статі, релігії, раси, кольору шкіри, національного чи етнічного походження.

2. Кожна держава-учасниця керується принципом заборони дискримінації своїх громадян незалежно від того, чи вони є громадянами за народженням, чи набули свого громадянства пізніше.

Глава III

Правила, які стосуються громадянства

Стаття 6

Набуття громадянства

1. Кожна держава-учасниця передбачає у своєму внутрішньодержавному праві, що її громадянство *ex lege* набувають такі особи:

- a) діти, один із батьків яких на час народження цих дітей має громадянство цієї держави-учасниці, за винятком будь-яких випадків, що можуть бути передбачені у її внутрішньодержавному праві для дітей, які народилися за межами держави. Стосовно дітей, батьківство яких встановлюється шляхом визнання, у судовому порядку або шляхом подібних

процедур, кожна держава-учасниця може передбачити, що дитина набуває її громадянства за процедурою, яка визначається її внутрішньодержавним правом;

b) знайдені на її території немовлята, які інакше стали б особами без громадянства.

2. Кожна держава-учасниця передбачає у своєму внутрішньодержавному праві, що її громадянства набувають народжені на її території діти, які при народженні не набувають іншого громадянства. Таке громадянство надається:

a) *ex lege* при народженні; або

b) в подальшому дітям, які є особами без громадянства, на заяву, що подається до відповідного органу безпосередньо дитиною чи від її імені у спосіб, встановлений внутрішньодержавним правом держави-учасниці. Така заява може бути подана за умови законного та постійного проживання заявника на її території упродовж періоду, який не перевищує п'яти років і безпосередньо передує поданню заяви.

3. Кожна держава-учасниця передбачає у своєму внутрішньодержавному праві можливість натуралізації для осіб, які законно та постійно проживають на її території. Встановлюючи умови натуралізації, вона не повинна передбачати ценз осілості, який перевищує десять років до подання заяви.

4. Кожна держава-учасниця у своєму внутрішньодержавному праві спрощує процедуру набуття її громадянства для таких осіб:

a) другий з подружжя, що перебуває у шлюбі з її громадянином;

b) діти одного з її громадян, стосовно яких передбачені винятки, зазначені у підпункті а пункту 1 статті 6;

c) діти, один із батьків яких набуває чи вже набув її громадянства;

d) діти, усиновлені одним із її громадян;

e) особи, що народилися на її території та законно і постійно на ній проживають;

f) особи, що законно і постійно проживають на її території упродовж певного періоду, який розпочався до досягнення ними 18 років, причому тривалість цього періоду визначається у внутрішньодержавним правом відповідної держави-учасниці;

g) особи без громадянства та особи, визнані як біженці, що законно та постійно проживають на її території.

Стаття 7

Втрата громадянства *ex lege* або на ініціативу держави-учасниці

1. Держава-учасниця не може передбачати у своєму внутрішньодержавному праві втрату її громадянства *ex lege* або на ініціативу самої держави-учасниці, за винятком таких випадків:

a) добровільне набуття іншого громадянства;

b) набуття громадянства держави-учасниці внаслідок шахрайських дій, подання неправдивих відомостей або приховування будь-якого суттєвого факту, що має відношення до заявника;

c) добровільна служба в іноземному військовому формуванні;

d) поведінка, яка серйозно зашкоджує життєво важливим інтересам держави-учасниці;

e) відсутність справжнього зв'язку між державою-учасницею та її громадянином, який постійно проживає за кордоном;

f) якщо під час неповноліття дитини встановлено, що визначені у внутрішньодержавному праві умови, які дозволили їй набути *ex lege* громадянства держави-учасниці, більше не виконуються;

г) усиновлення дитини, якщо дитина набуває іноземного громадянства або має іноземне громадянство одного чи обох усиновителів.

2. Держава-учасниця може передбачати втрату її громадянства для дітей, батьки яких втратили громадянство цієї держави, за винятком випадків, що охоплюються підпунктами с та d пункту 1. Однак діти не втрачають громадянство цієї держави, якщо один із їхніх батьків залишається громадянином цієї держави.

3. Держава-учасниця не може передбачати у своєму внутрішньодержавному праві втрату її громадянства згідно з пунктами 1 і 2 цієї статті, якщо відповідна особа стане внаслідок цього особою без громадянства, за винятком випадків, зазначених у підпункті b пункту 1 цієї статті.

Стаття 8

Втрата громадянства на ініціативу особи

1. Кожна держава-учасниця дозволяє відмовлятися від її громадянства, якщо відповідні особи не стануть внаслідок цього особами без громадянства.

2. Держава-учасниця може, однак, передбачити у своєму внутрішньодержавному праві, що відмовлятися від її громадянства можуть тільки ті громадяни, які постійно проживають за кордоном.

Стаття 9

Поновлення у громадянстві

У випадках та за умов, що передбачені у її внутрішньодержавному праві, кожна держава-учасниця спрощує процедуру поновлення у її громадянстві своїм колишнім громадянам, які законно та постійно проживають на її території.

Глава IV

Процедури, які стосуються громадянства

Стаття 10

Розгляд заяв

Кожна держава-учасниця забезпечує, щоб заяви стосовно набуття, збереження, втрати, поновлення чи засвідчення її громадянства розглядалися упродовж розумного проміжку часу.

Стаття 11

Рішення

Кожна держава-учасниця забезпечує, щоб рішення стосовно набуття, збереження, втрати, поновлення чи засвідчення її громадянства були умотивовано викладені у письмовій формі.

Стаття 12

Право на перегляд

Кожна держава-учасниця забезпечує, щоб рішення стосовно набуття, збереження, втрати, поновлення чи засвідчення її громадянства могли переглядатися в адміністративному чи судовому порядку відповідно до її внутрішньодержавного права.

Стаття 13**Збори**

1. Кожна держава-учасниця забезпечує, щоб розмір зборів за набуття, збереження, втрату, поновлення чи засвідчення її громадянства встановлювався у розумних межах.

2. Кожна держава-учасниця забезпечує, щоб розмір зборів, які сплачуються за перегляд рішень в адміністративному чи судовому порядку, не був перешкодою для заявників.

Глава V**Множинне громадянство****Стаття 14****Випадки множинного громадянства ex lege**

1. Держава-учасниця дозволяє:

а) дітям, які автоматично набули різних громадянств при народженні, зберігати ці громадянства;

б) своїм громадянам мати інше громадянство, якщо це інше громадянство автоматично набувається у зв'язку зі вступом у шлюб.

2. Збереження громадянств, зазначених у пункті 1, регулюється відповідними положеннями статті 7 цієї Конвенції.

Стаття 15**Інші можливі випадки множинного громадянства**

Положення цієї Конвенції не обмежують право кожної держави-учасниці встановлювати у своєму внутрішньодержавному праві:

а) зберігати чи втрачати громадянство її громадяни, які набувають або мають громадянство іншої держави;

б) чи пов'язано набуття або збереження її громадянства з відмовою від іншого громадянства або від його втрати.

Стаття 16**Збереження попереднього громадянства**

Держава-учасниця не може зумовлювати набуття або збереження її громадянства відмовою від іншого громадянства або його втратою, якщо така відмова чи втрата є неможливою або не може розумно вимагатися.

Стаття 17**Права та обов'язки, пов'язані із множинним громадянством**

1. Громадяни держави-учасниці, які мають інше громадянство, мають на території держави-учасниці, в якій вони проживають, такі самі права та обов'язки, як і інші громадяни цієї держави-учасниці.

2. Положення цієї глави не зашкоджують:

а) нормам міжнародного права, які стосуються дипломатичного чи консульського захисту державою-учасницею одного із її громадян, що одночасно має інше громадянство;

б) застосуванню норм міжнародного приватного права кожної держави-учасниці у випадках множинного громадянства.

Глава VI

Державонаступництво та громадянство

Стаття 18

Принципи

1. У випадках державонаступництва кожна відповідна держава-учасниця дотримується у питаннях громадянства принципів верховенства права, норм захисту прав людини та принципів, що викладені у статтях 4 і 5 цієї Конвенції та у пункті 2 цієї статті, зокрема з метою запобігання безгромадянству.

2. Приймаючи рішення про надання чи збереження громадянства у випадках державонаступництва, кожна відповідна держава-учасниця, зокрема, враховує:

- справжність та дієвість зв'язку відповідної особи з державою;
- постійне місце проживання відповідної особи на час державонаступництва;
- волевиявлення відповідної особи;
- територіальне походження відповідної особи.

3. Якщо набуття громадянства зумовлюється втратою громадянства іншої держави, застосовуються положення статті 16 цієї Конвенції.

Стаття 19

Врегулювання шляхом укладання міжнародних угод

У випадках державонаступництва відповідні держави-учасниці докладають зусиль для регулювання питань, які стосуються громадянства, шляхом укладання угод між ними, а також, коли це можливо, у їхніх стосунках з іншими відповідними державами. В таких угодах дотримуються принципи та правила, які містяться або згадуються у цій главі.

Стаття 20

Принципи, які стосуються негромадян

1. Кожна держава-учасниця дотримується таких принципів:

а) громадяни держави-попередниці, які постійно проживають на території, суверенітет над якою переходить до держави-наступниці, та які не набули її громадянства, мають право залишатися у цій державі;

б) особи, зазначені у підпункті а, користуються рівними із громадянами держави-наступниці правами у тому, що стосується соціальних та економічних прав.

2. Кожна держава-учасниця може виключити осіб, зазначених у пункті 1, із числа тих, хто може працювати на державній службі, яка передбачає здійснення суверенних повноважень.

Глава VII

Військовий обов'язок у випадках множинного громадянства**Стаття 21****Виконання військового обов'язку**

1. Особи, що мають громадянство двох або більше держав-учасниць, повинні виконувати свій військовий обов'язок стосовно лише однієї із цих держав-учасниць.

2. Порядок застосування пункту 1 може визначатися спеціальними угодами між будь-якими з держав-учасниць.

3. Крім випадків, коли спеціальна угода, що вже укладена або може бути укладена, передбачає інше, до осіб, які мають громадянство двох або більше держав-учасниць, застосовуються такі положення:

а) будь-яка така особа є військовозобов'язаною стосовно держави-учасниці, на території якої вона постійно проживає. Однак такі особи можуть до досягнення ними 19 років виконувати військовий обов'язок як добровольці стосовно будь-якої іншої держави-учасниці, громадянами якої вони також є, упродовж загального дійсного строку, тривалість якого принаймні дорівнює строку дійсної військової служби, встановленому у першій державі-учасниці;

б) особи, які постійно проживають на території держави-учасниці, громадянами якої вони не є, або у державі, що не є державою-учасницею, можуть проходити військову службу на території будь-якої держави-учасниці, громадянами якої вони є;

с) особи, які відповідно до правил, викладених у пунктах а та б, виконують свій військовий обов'язок стосовно однієї держави-учасниці згідно із законодавством цієї держави-учасниці, вважаються такими, що виконали свій військовий обов'язок стосовно будь-якої іншої держави-учасниці чи будь-яких інших держав-учасниць, громадянами яких вони також є;

д) особи, які до набрання чинності цієї Конвенцією між державами-учасницями, громадянами яких вони є, виконали стосовно однієї із цих держав-учасниць свій військовий обов'язок згідно із законодавством цієї держави-учасниці, вважаються такими, що виконали цей обов'язок стосовно будь-якої іншої держави-учасниці або будь-яких інших держав-учасниць, громадянами яких вони також є;

е) особи, які відповідно до підпункту а відслужили дійсну військову службу стосовно однієї із держав-учасниць, громадянами якої вони є, та після цього обрали місцем постійного проживання територію іншої держави-учасниці, громадянами якої вони є, можуть перебувати на обліку як військовозобов'язані запасу тільки стосовно цієї останньої держави-учасниці;

ф) застосування цієї статті жодним чином не зашкоджує громадянству відповідних осіб;

г) у випадку оголошення мобілізації будь-якою із держав-учасниць зобов'язання, які випливають із цієї статті, не є обов'язковими для цієї держави-учасниці.

Стаття 22**Звільнення від військового обов'язку чи альтернативної цивільної служби**

Крім випадків, коли спеціальна угода, що вже укладена або може бути укладена, передбачає інше, до осіб, які мають громадянство двох або більше держав-учасниць, застосовуються також такі положення:

а) підпункт с пункту 3 статті 21 цієї Конвенції застосовується до осіб, які були звільнені від виконання військового обов'язку або відслужили альтернативну цивільну службу;

б) особи, які є громадянами держави-учасниці, в якій не передбачена обов'язкова військова служба, вважаються такими, що виконали свій військовий обов'язок, якщо вони постійно проживають на території цієї держави-учасниці. Однак вони вважаються такими, що не виконали свій військовий обов'язок стосовно держави-учасниці або держав-учасниць, громадянами яких вони також є і в яких військова служба передбачається, якщо зазначене постійне проживання тривало до досягнення певного віку, про який кожна відповідна держава-учасниця повідомляє під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття чи приєднання;

с) всі особи, які є громадянами держави-учасниці, в якій не передбачена обов'язкова військова служба, вважаються такими, що виконали свій військовий обов'язок, якщо вони добровільно відслужили військову службу упродовж загального дійсного строку, тривалість якого принаймні дорівнює строку дійсної військової служби у державі-учасниці, громадянами якої вони також є, незалежно від місця їхнього постійного проживання.

Глава VIII

Співробітництво між державами-учасницями

Стаття 23

Співробітництво між державами-учасницями

1. З метою сприяння співробітництву між державами-учасницями їхні компетентні органи:

а) надають Генеральному секретарю Ради Європи інформацію про своє внутрішньодержавне право, яке стосується громадянства, включаючи випадки безгромадянства та множинного громадянства, та про стан виконання Конвенції;

б) надають один одному на прохання інформацію про своє внутрішньодержавне право, яке стосується громадянства, та про стан виконання Конвенції.

2. Держави-учасниці співробітничать між собою та з іншими державами – членами Ради Європи в рамках відповідного міжурядового органу Ради Європи з метою врегулювання всіх відповідних проблем та сприяння прогресивному розвитку правових принципів та практики, які стосуються громадянства та пов'язаних з ним питань.

Стаття 24

Обмін інформацією

Кожна держава-учасниця може в будь-який час заявити про те, що вона інформуватиме будь-яку іншу державу-учасницю, яка зробила таку саму заяву, про добровільне набуття свого громадянства громадянами цієї іншої держави-учасниці, дотримуючись при цьому чинних законів про захист даних. У такій заяві можуть зазначатися умови, за яких держава-учасниця надаватиме таку інформацію. Заява може бути відкликана у будь-який час.

Глава IX Застосування Конвенції

Стаття 25

Заяви щодо застосування Конвенції

1. Кожна держава під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття, затвердження чи приєднання може заявити про те, що вона виключає главу VII із сфери застосування Конвенції.

2. Положення глави VII застосовуються у стосунках між державами-учасницями, для яких вона є чинною.

3. Кожна держава-учасниця може в будь-який інший час після цього повідомити Генерального секретаря Ради Європи про те, що вона застосовуватиме положення глави VII, які були виключені із сфери застосування Конвенції під час підписання або в її ратифікаційній грамоті чи документі про прийняття, затвердження або приєднання. Таке повідомлення набирає чинності від дати його отримання.

Стаття 26

Наслідки Конвенції

1. Положення цієї Конвенції не зашкоджують положенням внутрішньодержавного права та обов'язкових міжнародних документів, які вже набрали чи можуть набрати чинності та за якими особам надаються чи надаватимуться більш сприятливі права у галузі громадянства.

2. Ця Конвенція не зашкоджує застосуванню:

а) Конвенції 1963 року про скорочення випадків множинного громадянства та про виконання військового обов'язку у випадках множинного громадянства (994_302) і протоколів {994_303, 994_304, 994_037} до неї,

б) інших обов'язкових міжнародних документів, якщо такі документи є сумісними з цією Конвенцією, у стосунках між державами-учасницями, для яких ці документи є обов'язковими.

Глава X Заключні положення

Стаття 27

Підписання та набрання чинності

1. Цю Конвенцію відкрито для підписання державами – членами Ради Європи та державами, які не є членами Ради Європи, але які брали участь у її розробці. Такі держави можуть висловити свою згоду на обов'язковість для них цієї Конвенції шляхом:

а) підписання без застереження щодо ратифікації, прийняття чи затвердження; або

б) підписання з умовою ратифікації, прийняття чи затвердження з подальшою ратифікацією, прийняттям чи затвердженням.

Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи затвердження здаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

2. Ця Конвенція набирає чинності для всіх держав, які висловили свою згоду на обов'язковість для них Конвенції, в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного

періоду від дати, на яку три держави – члени Ради Європи висловили свою згоду на обов'язковість для них цієї Конвенції відповідно до положень попереднього пункту.

3. Стосовно будь-якої держави, яка висловлюватиме свою згоду на обов'язковість для неї цієї Конвенції після набрання нею чинності, Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати підписання або здачі на зберігання її ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи затвердження.

Стаття 28

Приєднання

1. Після набрання цією Конвенцією чинності Комітет міністрів Ради Європи може запропонувати приєднатися до цієї Конвенції будь-якій державі, яка не є членом Ради Європи і яка не брала участі у розробці Конвенції.

2. Стосовно будь-якої держави, що приєдналася до цієї Конвенції, Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати здачі на зберігання документа про приєднання Генеральному секретарю Ради Європи.

Стаття 29

Застереження

1. Стосовно будь-якого із положень, що містяться у главах I, II та VI цієї Конвенції, не може бути заявлене жодне застереження. Будь-яка держава під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття, затвердження чи приєднання може заявити одне чи більше застережень стосовно інших положень Конвенції, якщо вони є сумісними із предметом і метою цієї Конвенції.

2. Будь-яка держава, що заявляє одне чи більше застережень, повідомляє Генеральному секретарю Ради Європи відповідні положення її внутрішньодержавного права чи будь-яку іншу відповідну інформацію.

3. Держава, яка заявила одне чи більше застережень відповідно до пункту 1, розглядає можливість повного або часткового їхнього відкликання, як тільки обставини дозволяють це зробити. Таке відкликання здійснюється шляхом подання відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи і набирає чинності від дати отримання повідомлення Генеральним секретарем.

4. Будь-яка держава, що поширює дію цієї Конвенції на територію, визначену у заяві, зазначеній у пункті 2 статті 30, може стосовно відповідної території заявити одне чи більше застережень відповідно до положень попередніх пунктів.

5. Держава-учасниця, яка заявила застереження стосовно будь-якого з положень глави VII Конвенції, може вимагати застосування цього положення іншою державою-учасницею тільки у тому обсязі, в якому вона сама його прийняла.

Стаття 30

Територіальне застосування

1. Будь-яка держава під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання може визначити територію (території), до якої застосовуватиметься ця Конвенція.

2. Будь-яка держава у будь-який інший час після цього заявою на ім'я Генерального секретаря Ради Європи може поширити дію цієї Конвенції на будь-яку іншу територію, яка

визначена в цій заяві та за міжнародні відносини якої вона несе відповідальність або від імені якої вона уповноважена брати зобов'язання. Стосовно такої території Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати отримання такої заяви Генеральним секретарем.

3. Будь-яка заява, зроблена відповідно до двох попередніх пунктів, може стосовно будь-якої території, визначеної в цій заяві, бути відкликана шляхом подання відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря. Відкликання набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 31

Денонсація

1. Будь-яка держава-учасниця може у будь-який час денонсувати всю Конвенцію у цілому чи тільки главу VII шляхом подання відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи.

2. Така денонсація набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 32

Повідомлення, які робить Генеральний секретар

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє держави – члени Ради, будь-яку державу, що підписала Конвенцію, будь-яку Сторону та будь-яку іншу державу, що приєдналася до цієї Конвенції, про:

- a) будь-яке підписання;
- b) здачу на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти або будь-якого документа про прийняття, затвердження чи приєднання;
- c) будь-яку дату набрання чинності цією Конвенцією відповідно до статей 27 і 28 цієї Конвенції;
- d) будь-яке застереження та відкликання застереження, заявлені на виконання положень статті 29 цієї Конвенції;
- e) будь-яке повідомлення чи будь-яку заяву, зроблену згідно з подожженнями статей 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30 і 31 цієї Конвенції;
- f) будь-яку іншу дію, будь-яке повідомлення чи сповіщення, які стосуються цієї Конвенції.

На посвідчення чого нижчепідписані, належним чином на те уповноважені представники підписали цю Конвенцію.

Вчинено у Страсбурзі шостого дня листопада місяця 1997 року англійською і французькою мовами, причому обидва тексти є однаково автентичними, в одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилав засвідчені копії цієї Конвенції кожній державі – члену Ради Європи, державам, які не є членами Ради, але які брали участь у розробці цієї Конвенції, та будь-якій державі, якій запропоновано приєднатися до цієї Конвенції.

European Treaty Series/166

Збірка договорів Ради Європи

Парламентське видавництво, Київ – 2000

Додаток №7

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ратифікацію Європейської конвенції про громадянство

Верховна Рада України постановляє:

Ратифікувати Європейську конвенцію про громадянство (994_004), вчинену 6 листопада 1997 року у м. Страсбурзі та підписану від імені України 1 липня 2003 року у м. Страсбурзі (додається*), з такими застереженням та заявою:

до пункту 2 статті 8:

для України термін «громадяни, які постійно проживають за кордоном» вживається у значенні «громадяни України, які постійно проживають за кордоном відповідно до національного законодавства, що регулює питання виїзду громадян України за кордон»;

Україна заявляє, що згідно з пунктом 1 статті 25 Конвенції (994_004) Україна виключає главу VII із сфери застосування Конвенції (994_004).

Президент України

В.ЮЩЕНКО

м. Київ, 20 вересня 2006 року

№ 163-V

**Громадянство:
набуття та припинення**

Правове видання

Над випуском працювали:

Відповідальний за випуск Фурса С.Я.

Художнє оформлення Фурса Є.Є.

Підписано до друку 5.12.2006 г. Папір офсетний.
Формат 60x84/16. Друк офсетний. Наклад 100
Ус. печт. л. 4.25

Видавець – Фурса Світлана Ярославівна
З приводу придбання звертатися: 04211, м. Київ, вул. Л. Гавро, 17, оф.1,
тел. (044) 419-84-22

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої діяльності до Державного реєстру
видавців, виготовників та розповсюджувачів видавничої продукції (серія ДК №1733
від 29.03.2004 г.)